

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.l.], 1632-1633

Dispvatio I.

[urn:nbn:de:bsz:31-116360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116360)

DISPVATIO I.

De fundamento Malitiæ moralis, vbi de prima regula moralitatis.

Premittenda necessario erit doctrina equis vtrig actui, bono
scilicet e malo, vt postea ad actum malum in particulari
eam applicemus. q̄a vero prædicatum eorū vtrig actui est
moralitas quam, vtrig addit supra actum liberum (: neq̄ e.
oēs acty liberi s̄t morales.) prius explicandum erit quid sit,
e vnde derumatur moralitas tanquam ex imo fonte, e radice
totius honestatis vel malitiæ.

SECTIO I.

An Moralitas sit aliquo, intrinsecum in actu
moralis?

Notē actus moralis in p̄senti illigimus actum liberum regula-
tum per raris regulam seu subditum illi, vt abstinentiæ a
varis significatiōibz ad quas hoc noīe vti solemus. in p̄senti a.
significat actum qui fit libere, aduertente, rade ad bonitatem
vel malitiam moralem qua p̄t eē in eo obbo vel actu. quid
vero sit hac bonitas vel malitia, ex parte obbi dicemus sectione
sequenti. certum ergo, e dari aliquos acty morales, eos scilicet
qui s̄t boni vel mali, laudabiles vel vituperabiles, digni premio
vel poena. certum etiam e dari alios acty n̄ morales, quales
s̄t qui sunt a dormientibz, amentibus, vel infantibus &c.
noīe itaq̄ quarimus: an illis p̄dicatum moralitatis sit in eis
aliquo actibz e deest alius sit, aliquo ceterale, vel intrinsecum
eibz vs actibus qui morales s̄t.

Supponimus a. acty morales alios eē elicitos a volun-
tate, alios imperatos, quando e. datur eleemoyina vel occiditur
innocens n̄ solum s̄t moralitatem, hoc e, bonitatem aut
malitiam voluntas interior dandi eleemoyinam vel occidendi,
sed etiam

includit rationem in obiecto aliquid extrinsecum actui, nam est differentiam
 v. g. d. vortari circa hoc obiectum circa quod modo dicitur non debere vortari. actui
 itaque est intrinsecum & centrale vortari circa hoc obiectum circa quod modo dicitur
 non debere vortari, non tamen est illi intrinsecum quod modo dicitur tamen debetum
 non tendendi in tale obiectum quare si modo non tamen quod in aduersitatem non dicitur
 tunc vobis tenderet in illud obiectum non est differentis ratio, sed non opponere
 retur dictamini actuali eiusdem rationis. item libertas seu inaffectione
 non est necessario intrinseca huic actui, ut dicitur ex supradictis de libertate
 & moralitas completa non est adaequate intrinseca essentiali ipsi actui.

Obijciunt aliqui: quia assertio intellectuales non dicitur verum vel falsum
 per denominationem extrinsecam ab obiecto sed per suam essentiam. Et simi-
 liter actio voluntatis non debent esse boni vel mali per denominationem ab
 aliquo extrinseco sed per suam essentiam intrinsecam. Respondendo huic
 uno retroquiritur, si dicitur, quia assertio intellectuales dicitur verum vel falsum
 per denominationem in multo partialem ab obiecto extrinseco. Et similitur
 potest dici de actu voluntatis bono vel malo. sed dicitur ex hoc in
 faciam. cap. de sublimitate dicente: ab eo quod res est vel non est, proponitur dicitur
 vera vel falsa, et ex ratione ipsa, quia quando est probabilius iudicio Petrum
 esse in foro meum iudicium mentale idem ordo est in sua essentia, sicut
 Petrus est ad huc in foro siue formae reliquerit forum, nulla est datur eadem pro-
 pter rationem cum meo intellectu quae potest variare, ^{propter} rationem illius quod est, cum
 in utroque casu ego assertor ex parte coniecturis et motibus quae habeo ad id
 iudicandum, cum ergo actus meus per se in utroque casu idem sit, idem etiam
 debet esse actus. Sed, quia idem magis idem semper aptum est facere idem, actum
 magis illum esse verum nihil aliud est quam affirmare. Petrus esse in foro
 quando Petrus est in foro, imo pars est de certitudine huius actus scilicet affirmare
 Petrum esse in foro est hoc idem habere quando est falsum, in vero pars scilicet
 Petrum verum esse in foro non est de certitudine huius actus, sed aliquid aduersitale
 et extrinsecum, quod opposito propositioni meae est vera, et quo oblatum est falsa.
 quod etiam in propositione vocali clare apparet, quia certe non est centrale
 sed euerum in sua essentia quando est verum, et quando est falsa. hoc ergo
 de veritate et falsitate supposito, quod ex professo petrum suppono in lib.
 de ha. quibus inde rigore deducitur hoc idem dicendum de bonitate
 et malitia actuum voluntatis, in quibus eadem videtur esse ratio, nam
 sicut hanc propositionem esse falsam est affirmare hoc obiectum esse
 quod verum, non emittit a parte rei, sic hunc actum esse malum est amplecti
 hoc obiectum quod reprobatum ab intellectu, quare sicut falsitas inest per aliquid
 extrinsecum propositioni, ita malitia moralis debet inesse per aliquid
 extrinsecum voluntati.

Sed non videntur, quia in intellectu negari non potest quin possit dari
 aliqui

aliqui actus qui per suam naturam sunt veri, tales e. s. ut verus actus fidei
 divina & fortasse ois cogitationes naturae & similiter in voluptate
 poterunt esse aliqui actus qui per suam naturam sunt mali moraliter
 vel boni moraliter, si n. aliqui. ita impossibile, cur n. dicamus ois actus mo-
 rales voluntatis habere talem naturam per quam requirant obitu n. utcumq;
 sed ut approbatum vel reprobatum a regule rationis? R. imo ex eo exemplo
 reboguetur arguere, sicut: in illatu n. requirit ois actus verus esse etiam obitu
 verus, ex eo qd aliqui sunt etiam obitu verisita hies in voluntate, et aliqui
 actus morales etiam obitu boni vel mali, n. inde fieret ois debere esse etiam obitu
 ter bonos vel etiam obitu malos moraliter.

Dixi tñ in religioe bonitatem & malitiam in generali n. sen-
 cer esse inseparabilem & etiam obitu actus, ut abtinetur modo ab ea quadione:
 an, est aliquis bonus etiam obitu bonus & aliquis etiam obitu malus, an vero
 ois actus bonus potest fieri malus, vel saltem n. bonus, & ois malus fieri n. malus,
 de quo dicemus infra.

Ita potest esse obitu contra, quia scilicet bonitas mora-
 lis placet Deo & malitia moralis displicet eidem, sed n. displicet Deo
 advertentia potest, sed sola existens actus voluntatis & volitio n. deo o-
 mnimoda mala vel bona ad advertentia rationis sed a sua entitate.
 ad hoc tñ arguere dicimus, patet supra agentes de actu libero voluntatis.

Quarunt aliqui in presenti: utrum actus bonus moralis &
 actus malus n. veniant varuocē in ratione actus moralis? R. dubitandi e.
 duplex, imo, qd actus moralis alig e. positivus, alig privativus in sententia
 qua dicitur puram omnimodam liberam, positivus a. e. privativus n.
 potest dari negativus uniuocē. Quia, qd malitia moralis consistit in pri-
 uatione bonitatis moralis & bonitati e. malitia moralis n. datur receptio
 coram uniuocē moralitatis, qd est coram enti & n. enti.

Ita si affirmatiue, ad imam rationem dubitandi negari-
 mus iam supra illam rationem, e. diximus de exercitium libertatis
 debere esse aliquid positivum. ad idem infra dicemus malitiam saltem
 fundamentalem esse aliquid positivum physice, unde quicquid sit de malitia
 formalis, poterit dari receptus coram bonitati e. malitia fundamentaliter uniu-
 tus, nam etiam in sententia contraria actus malus per suam entitatem
 positivam debet esse fundamentaliter malus ante privationem bonitatis qua
 presequatur, ut ibi videbitur.

Potes: quid sit illud positivum in quo veniant bonitas
 & malitia moralis, seu conformitas & disformitas? R. esse idam
 positivam esse abstractam, ab utraque n. illud qd abstractitur a re
 similitudinis & dissimilitudinis. ita a. illud positivum appellari
 regulam obitu per rationem dictantem aliquid esse malum vel bonum.

petes

retes obtinens: per quod constituitur obiectum obitu morale boni vel mali moraliter. De hoc dicemus sectione sequenti.

SECTIO II

Per quod constituitur obiectum in ratione boni vel mali, in ordine ad regulandos actus voluntatis.

Ratio dubitandi est, quia difficile est videre circulum in bonitate, et malitia morali declaranda, quando est, scilicet: cur volitio fuerit sit mala. Sed cum, quia obitu ipsum nempe, furtum est malum, quando vero iusticia peccatur, cur quibus externa furti sit mala, videtur quod oritur a voluntate, mala, alioquin si oriret a voluntate bona vel pna divergentia ad prohibitionem aut malitia illa actio externa non foret mala per seclatam. Ergo actio externa secundum se et pna scindendo a voluntate interna non est mala, nunquam ergo declaratur quid sit illud ultimum ex quo imo est radicaliter oritur bonitas et malitia, quae est in actibus interioribus vel exterioribus.

Hae difficultates dividit Theologos non tam in diversas sententias, quam in diversos modos eandem rem declarandi, oes enim conveniunt in secunda ex parte, illud obitu, prout si constituitur ab actu, aliqua bonitate vel malitia obiectiva, quae sit prima ratio moralitatis quae reperitur in actu, ita ut obitu antecedenter ad actum sit bonum per modum obitu, et loco volitio peccata sit bona moraliter, quia tendit ad obitu bonum obiectivum, deinde ipsum obitu seu actus exterioris quatenus, et per executionem procedit ad illa voluntate bonas sit iam bonum non solum obiectivum sed formaliter bonitate morali derivata ex volitione bona a qua imperatur. an vero illa bonitas obiectiva imo, quae tenet se ex parte obitu antecedenter ad actum, dicenda sit bonitas naturalis vel moralis, et quod sit de nobis. melius quidem appellatur bonitas moralis fundamentalis seu obiectiva, illa enim sola non sufficit ad obitu eandem actionem simpliciter in genere moris, donec procedat volitio libera quae ad illam bonitatem terminetur, quae volitio habet veram bonitatem bonam moralem et simpliciter pertinet ad genus moris, quia simpliciter est dignitudo et imo. haec ergo supponitur, de quo non videtur dubium, difficultas tota est in explicanda illa bonitate fundamentali seu obiectiva quae tenet se ex parte obitu, ita scilicet ut non includamus in illa bonitatem formalem moralem quae postea derivatur a volitione.

Prima sententia est primam regulam, ex qua imo oritur bonitas vel malitia moralis, esse legem aeternam, illa enim obitu sit mala quae sit contra legem illa bona quae sit iuxta legem, illa indifferentia quae neque pro-
cipiuntur,

exercentur, nec prohibentur, nec conculuntur a lege, sed mere permittunt.
 Ita videntur loqui Conradus 9. 99 art. 2. herrea in jmo disp. 289. 3
 notabili 3. e disp. 29. g. q. schocj. Molina parte 1. s. Valentia in pienti
 disp. 2. 7. 4. art. num. 6. Salas tract. 7. disp. 2. num. 21. Covimb. in Ethicis
 disp. 8. 9. j. art. 1. Victoria relectione de eo qui pmet ad vrum radis 2.
 parte num. 9.

Hanc sententia si loquatur de lege. Strictè accepta n̄ videtur vera.
 Ita impositis Deo ipse operatur bene moraliter, et tñ n̄ reformatur cum aliqua
 lege proprie dicta, lex e. semper debet ee aheris superioris. hoc etiam
 licet infirmitabiliter ignoraret Deum e. erg legem adhu ptes operari honeste
 Et in honeste, si operaretur iuxta vel extra dicta tamen ratio. si vero non
 legis p̄ h̄ctores n̄ diligant legem strictè sumptam sed facte, primo com-
 prehendit regulam propria ratio dicitant is, ne vel sic ee operandum,
 tunc, quidem verum docet dum dicunt oem actum voluntatis in tm
 ee bonum vel malum moraliter, in quantum concordat vel discordat
 dictamini ratio. hoc etiam difficultas p̄sens procedit vberis ad inq̄-
 rendam inam regulam de nobis qua guardem n̄ p̄ ee ip̄ non dicta mor-
 ratio, nam p̄t ip̄am met dictamene inq̄uigib. cur p̄ctet furtum ee
 malum & elemosinam bonam. dices: q̄a h̄ct e bona e illud malum.
 tunc ratio quiritur, quid e in furto secundum se ee malum, e in elemosina
 secundum se ee bonam, tunc aliquis tenens se p̄ctis, ex parte obtan ali-
 quid derivatum a volitione, qua in illa obta terminaretur.
 si dices hoc e idem Et voluit volens elemosinam q̄a bona e, p̄t sequam
 pro obto, nam p̄t ee elemosinam q̄a se ee bonam p̄t prodeire a bona
 voluntate, sed mea volitio vult elemosinam q̄a bona e & vult elemo-
 sinam q̄a procedit a volitione bona p̄t sequam pro obto vult.

si vero dices inum explicanda erit illa bonitas qua tenet ee ex parte
 obta, independenter a volitione, illa ee n̄ p̄ ee conformitas cum regula
 ratio, q̄a dicta tamen ratio cognoscit elemosinam ee bonam & n̄ cognoscit
 ee conformem veri cognitioni alioquin cognosceret se ipsam Et bonitas
 obiectiva n̄ p̄ ee conformitas cum regula ratio, sed aliquid aliud.
 Sed alij dicunt Deo ultimam regulam moralisatis ee obli-
 mum finem vite, atq̄ deo illa obta ee bona quibz accedimz ad finem
 ultimum, illa vero mala obiectiva, quibz ab eo fine recedimus.
 Sed extra hoc etiam, q̄a vel per finem plurimum illegis beatitudinem supra-
 naturalem ad quam de facto ordinat, h̄ct, e h̄ct n̄ p̄ ee regula adq̄uata
 moralitatis, nam in nat̄ pura ee aliqua actiones mala e bona & ali-
 qua etiam obta bona e mala, tunc n̄ ee beatitudo supra naturalis vltimz
 finis h̄ct, vel per finem vltimum illegis finem etiam inalem, e tunc in-
 geiro, quis sit vlt finis vltimz a quo recedat mendacium, e ad quem
 accedimz

accidit per elemosinam. nam vel ipse finis ultimus e rectitudi-
nalis natura, et tunc idem erit dicere elemosinam accedere ad finem
ultimum, ac dicere elemosinam accedere ad rectitudinem, seu actum
elemosinae esse actum bonum et rectum. quare reat difficultas facta,
quod vel hoc sit elemosina secundum se, et hoc non, quia elemosina
non est recta et bona nisi fiat a voluntate bona et de se non habet ducere ad
finem ultimum rectitudinis, vel nunc elemosinam prout imperatam
a voluntate, et tunc iam inchoat ipsam voluntatem, et per consequens
qua vult elemosinam et bonam, reflectit supra seipsum, ut supra argu-
ebamus, vel deinde per finem ultimum intelligunt alii simul et naturam,
et tunc idem erit dicere quod per elemosinam accipimus ad finem ultimum,
ac dicere elemosinam esse actum meritivum huius finis, hoc a. et factum
loquendo de elemosina sequitur, quia illa non est meritiva secundum se
sed prout imperatur a voluntate bona, quare semper reat arguta factum
quod velle elemosinam quia bona est, et velle illam prout imperatam a vo-
luntate bona, patet deo erit velle ipsam voluntatem. denique semper
rebat explicandum quid sit elemosina illud per se est meritiva seu
per quod accedit magis ad finem ultimum quam alia opera.

Tertia est cuius septem dicitur inam regulam moralitatis esse
nam rationem, cui aliqua obvia et conformis. Haec sit obiectiva bona,
aliam sit deformis et haec sit obiectiva mala, quam conformitatem at-
tendit in obio illo qui operatur honeste, et ex hac conformitate obiecti-
va recipiatur bonitas formaliter moralis in actum quo illam conformita-
tem volumus. ut sentit P. Vasquez in presenti disp. 3. cap. 2. et infra disp. 40.
cap. 2. et disp. 95. cap. 9. disp. 97. cap. 3. qua videt etiam de contra lecti in
3. dist. 37. q. 1. et deinde. et ad quaestionem legitur Gabrielis q. j. art. 2.
et deo 3. et 4. Richardi art. 1. q. 3. Durandi in modo dist. 9. 7. q. 4. num. 16.
Lati de habitibus q. 2. art. 8. Victoria relectione de homicidio num. 3.
P. Boningh de moralitate actuum quondamum disp. 3. art. 1. et eam se-
quuntur contra recentiores, fundit. a. demonstratur ex impugnatione alia =
nam contrariam, et quod hoc modo assignatur iam aliqua bonitas ex parte
obii qua non includat ipsum actum et tunc erit actus obis exultis vel re-
flexio vitiosa.

Contra hunc modum explicandi se esse adhuc duplex difficultas.
prima, quia ad huc non videtur vitari reflexio illa quam dicebamus, nam si vult
elemosinam quia bona est, et si delectat, est quia conformis est naturae rationali. Et
vult elemosinam ut voluntatem per actum honestum. Et per se, quia elec-
mosina non delectatur naturam rationalem nisi prout libere voluntatem, et ut nec
estiam factum delectatur naturam rationalem nisi prout libere et ex aduer-
saria exercitum, nam elemosina necessario vel sine aduertentia
facta

cum honestate illa obiectiva, n. e. & volubilis honestas nisi ut argoni-
 bilis ab illicto cum honestate, honestas e. voluntatis provenit. scilicet
 a iudicio raris proponente honestatem obli, ut videtur, sectione pcedenti.
 Et e. jmo ad ultimum representari ut honestum erit representari ut tale
 qua potest representari ut honesta, quare illud iudicium facit hunc sen-
 tum & elemosina decet nam rationem qd volubilis & honeste, hoc est per
 aliquam voluntatem pcedente representat. electuali qua representat, ut vo-
 lubilis honeste. ex quo raris fieri videtur debere dari infinitas represen-
 tates in obli illis raris, nunquam e. raris, ut quod sit pce proponi
 elemosinam ut honestam nisi in ordine ad aliud iudicium proponens
 illam ut proponibilem ab alio iudicio, de quo etiam e. eadem ratio, quare
 unq illis propositionis est ubi: elemosina decet nam rationem, quatenus
 e. volubilis pcedente iudicio aliqua proponente eam ut proponibilem ab
 aliquo iudicio, a quo item proponi potest ut proponibilis ab aliquo
 iudicio proponente eam ut proponibilem ab aliquo iudicio e. e. sic in
 infinitum, qd nunquam fitis in aliqua honestate obiectiva quam
 habet de se elemosina independenter, a iudicio raris e qua sola. ubi e
 obli voluntatis honesta, ex hoc e. fit qd ut iudicium illud debeat reflecti
 supra seipsum quando proponit honestatem elemosina, vel debeat facere
 infinitas reflexiones supra alia iudicia pcedentia.

Ad difficultatem istam illud dicendi modum e. qd, qd si ho-
 nestas obiectiva e. conformitas cum natura rationali, sequitur charitatem n. habere
 pro motu suo ultimo bonitatem Dei, sed potius conformitatem cum natura
 rationali. Sed resp. qd actus charitatis honestissimus e. qd, a. actus honestus
 debet fructu, sicut in natura honestatem, alioquin n. erit honestus, ut suppono
 ex eum sententia. Et actus charitatis debet tendere scilicet in honestatem,
 honestas a. qd e. conformitas cum natura rationali. Et tenet scilicet tangentem
 in motu suo ultimo in conformitatem cum natura rationali. Consequens a. vi-
 detur satis absurdum, nam sequeret charitatem n. moveri ultimo ad amandum
 Deum ex bonitate infinita Dei, sed potius ex eo qd illa bonitas vel illud
 obli sit conforme illi & decet meam naturam rationalem, qui ratio magis est
 amor meipsum quam Dei, magis e. moverer qd decet me quam ex boni-
 tate Dei, sicut ipsam Dei bonitatem dico amarem qd decet me tale obli
 vel talis amor. octem ergo potest inam honestatem obiectivam in aliquo
 alio qd potest etiam reperiri in obli charitatis sicut in obli aliarum virtutum.

Propter hoc fortasse e. qd modo dicendi aliorum qui accipiunt honesta-
 tem obiectivam consistere in conformitate & convenientia obli cum natura
 rationali, si quidem cum natura rationali unq operantur seipsa, sed cum illa vel cum,
 qualiter alia, dico e. elemosina v. qd e. honesta obiectiva, qd e. bonum nature
 rationalis tenet illis qui accipiunt elemosinam, de o. futurum & inhonestum n. e.
 qd e.

q̄d e' extrarium illi qui patitur in iuriam, ideo deniq' p̄m̄ q̄d e' d'lectio-
tionem Dei e' honestam, q̄d ei' obū e' bonum Dei m̄m̄is n̄a r̄aali d'ici-
na, temperantia vero ideo e' honesta, q̄d necit n̄a r̄aali p̄m̄ operantis,
e' r̄i de aly, qua r̄aabe v̄aant in convenientia supra adducta.

Hic etiam m̄m̄ q̄d si satisfactis, e' conformitas e' convenientia
sua seu difformitas obū cum qua cupit n̄a r̄aali n̄ q̄d e' ima regula po-
nestatis vel inhonestatis, nam p̄m̄ ego bene advertere atq' obū e' ma-
lum Petro, e' t̄i velle, illud tunc peccato, q̄d n̄ aduerto ad malitiam moralem;
sicut e' contingit aliquos moty v̄aant excusari à culpa, e' aliquos motus
q̄d, q̄d n̄ aduerto ad malitiam e' innocentiam illi acty vel obū, aduerto t̄i
bene mortem vel paup̄itatem quam desidero Petro, e' illi malam, imo
ideo illam desidero q̄d video e' illi malam, e' adhuc n̄ aduerto ad innocen-
tiam vel malitiam moralem e' ideo n̄ strans malitiam fr̄alem e' malitia
sua in peccantia obiectiva n̄ videt seise in q̄, illa d'ic' convenientia quam
obū n̄ cum aliqua n̄a r̄aali, sed debet alia regula v̄aant assignari ad
quam p̄m̄ attendere etiam attendam ad difformitatem obū seu malum
q̄d affert n̄a r̄aali.

Item appa' fieri p̄ a extrariis q̄d p̄m̄ a bene ad con-
venientiam alius obū cum n̄a r̄aali, e' t̄i n̄ operari honeste, v. g. qui
desiderat aliquam voluptatem delectabilem q̄d delectabilis e', nec attendit
ad aliam regulam superiorem e' p̄m̄ ad delectationem gula v. g. in qua
invenit ex una parte difficultatem pecunia excedens, ex alia bonum
delectabile q̄d affert, e' nihil aliud considerat, ampletitur libere illud obū,
n̄ t̄i honeste, quamvis illud v̄aant q̄d bonum t̄i e' e' convenientia seise
cum aliquo obū r̄aali p̄e sufficiens ad reddendum obū honeste m̄m̄
tunc, sed desideratur alia regula ex parte obū, ad quam q̄d ille tunc n̄ at-
tendit, n̄ operat honeste, nec moraliter.

Dicitur: illud obū bene considerari, ut convenientia n̄a r̄aali
malititer e' p̄m̄ p̄m̄ p̄m̄ vs r̄aalis e' q̄d h̄i qui v̄aant r̄aalis e' n̄
venit delectatō gula. Sed v̄aant q̄d quando reduplicat n̄am r̄aalem
proat r̄aalis e' iam videtur aliter n̄am r̄aalem p̄m̄ p̄m̄ gubernatam
vel gubernabilem per r̄adem, tunc a. videt difficultas t̄i p̄m̄ q̄d
n̄a r̄aalis illigis dictamen r̄aalis regulas obū. E' t̄i bonitas obiectiva
invenit p̄m̄ dictamen r̄aalis p̄m̄ e' regulantis illam. si vero per
n̄am r̄aalem ut r̄adem illigis totum illud q̄d proprium e' h̄i q̄d
differt a brutis q̄d p̄m̄ operatur per discrimini; v̄aant hoc etiam e' q̄d h̄i
p̄m̄ differt a brutis p̄m̄ etiam t̄i q̄d bonum suum gloriam in v̄aant
e' eximiam q̄d p̄m̄ h̄i q̄d t̄i qui ex nimio appetitu h̄i boni operat
n̄ operat honeste, ideo e'. Et in conem opera, q̄d p̄m̄ e' e' q̄d p̄m̄
r̄aalis, reprobandur a S. P̄. q̄d ex nimio illo appetitu auri e' glorie
p̄m̄ p̄m̄

procedunt. Quae honestatem obiectivam non sufficit ad huc apprehendere
obitu ut bonum rati rationale quomodocumque, sed magis est consuetudo alicuius regu-
lam superiorem, in qua ratio est radicaliter constituta honestas vel rationes
tas morales.

SECTIO III

Nostri sententia de prima regula Morali- tatis proponitur.

Concedimus omnes fore sententias legum praevident adhibitas veras esse, quatenus
in omnibus modis explicari possunt a posteriori qua obta sunt bona se-
que mala, nam obitu videtur quod lege aeterna praecipitur vel constituitur, quod
conducit ad ultimum finem, quod forma est ratio rationalis prout regulanti
& dirigenti actiones humanas bonum est, quod prohibetur lege aeterna,
quod reprobat ab ultimo fine, quod est contra regulam rationis seu contra naturam
rationalem ut regulantem malum est. contentum magis est aliquam aliam
regulam antecedentem est magis a priori dignam esse, per quam non deter-
minatur a posteriori, sed qua fortiter regulas obta est virtus bonum est
malum, quam videtur contra sententia melius altissime, indiget est declaratio.

Dico igitur hanc regulam est rationem primam morali-
tatis consistere in hoc, quod obitu secundum se sit bonum praeponderans
ad malum quod secum affert, est proportionatum dignitati rationis rationalis, vel
quod sit malum praeponderans, si contra quod secum affert, est improporciona-
tum ad contra dignitatem rationis rationalis. nam quando obitu proponitur
ita proponitur bonum ut illud appareat mali in ipso quam bonum, eo ipso
est si sequitur est malum moraliter, quando, vero est contra ita proponitur
ut malum, ut illa ratio mali est superes a bono quod affert, est illa, ut parum
est proportionatum dignitati humanae, eo ipso est bonum est magis recten-
dum. siue illa ratio boni sit congruentia in ordine ad operam bonam,
siue in ordine ad quavis alius obitu, quod exemplis apponitur claris debet.

Proponitur v. g. alicui morti sui patris ut bona est utilis ad
hereditatem inherendam, ut mala vero patri, si iuste filius ad eum est ad obitu-
ctus est cuius bonum adeo debet procurare. & desiderare, desiderat est mor-
tem patris absolute pro hereditatem paternam, operam inhonestam,
quod illud malum mortis patris est praeponderans ad omni lucro hereditatis.
si vero consideres mortem sui patris ut congruatur salutem aeternam
quam iusticia fortasse amittet, vel si desideres mortem Tyranni ut
Caelum habeat pacem & quietem spirituales non est operam inhonestam, quod
bona quae tunc amas, praeponderant malo quod desideras. similiter
velle latronem interfici a Magistratu pro pacem Regnum est laudabile,
quod praeponderat hoc bonum illi malo, scilicet a cavere latronem autho-
ritate

quando comparatur alicui proximo necessitatem patiendi & desideramus
eius subleuacionem, nam hic etiam actus & bonus licet nullo modo attendat ad
conuenientiam illius boni cum natura operantis, nam rursus hac reflexione
conueniens ad uertit subleuacionem illius pauperis & bonum preponderans & bonum
magnum ac proportionatum cum affectu nature rationalis, & idcirco potius uelle
& desiderari potius quam subleuetur quam patiatur.

Dices: ad hoc ut obtineat obiectiue honestum debet & obiectiue
proportionatum nature rationali. Et ad hoc ut ametur ut honestum debet amari
quod & proportionatum nature rationali. Quod si amatur Deus erga se, sed hoc & nobis conueniens.
Et uicissim negando eadem, obiectiue & amari obiectiue quod in
se & de se habet talem bonitatem qua proportionatur dignitati nature, a se
& amari quod & bonum conueniens nobis. hoc 2do modo natura ratio est par
cui illius amoris, in 1mo uero sensu natura ratio habet ut id quod uel cui a magis
deorum ut terminus seu mensura quae mensuramus bonitatem obiectiue amari.
sicut si Princeps aliquis habet amicitiam cum alio principe quod inuenit in
ipso dignitatem proportionatam & similem suae, hanc & hoc amare sequitur
nec illud nobis, sed amare illud quod bonitatem proportionatam dignitati amantis.
ita hoc ex charitate non amat Deum quod & bonum conueniens homini, sed quod habet
tantam bonitatem qua comparata cum dignitate hominis non solum non uilescit
sed excedit in infinitum, & hoc & fortissime aliquid obiectiue & decens obiectiue
reducit ex tale bonum quod comparatum ad dignitatem humanam non uilescat,
si non uilesceret non deceret hominem erga ipsum affectus, quod unusquisque sit conueniens
in mensuris quando erga contemptibilem affectatur, iuxta illud Dicitur g. facti
sunt abominabiles sicut et qui dilexerunt.

Infero 2do quo sensu sit verum quod conuenter dicitur non potest dari
peccatum sine aduertentia ad malitiam, nam si malitia redierit in
firmiitate ad legem Dei difficile, id est, iuxta doctrinam ueritatis traditam
facile explicatur, h. e. sufficit aduertere mortem esse malam Petro ut
eam despicere sit peccatum, sed oportet aduertere illam esse malam, &
comparare illud malum cum bono quod ex illa sequitur, nempe cum
uero hereditatis vel uirtutis & c. & videre illud malum proportionate
bonis & aduertere proportionem quam habet cum natura rationali, quae dicitur aduertentia
ueritatis, etiam si non aduertatur ad legem Dei actus erit inhonestus. quod uero
aliquando contingit proponi illius obiectiue ut malum Petro & bonum michi
non habet fieri hanc comparationem & hoc examen ratio, ideo contingit aliquando
desiderari illud obiectiue sine culpa, quod non adfuit aduertentia ad malitiam,
hoc est, ad comparationem illius obiectiue cum malis quae ex ipso sequuntur, quae
comparatio si adfuit, ad aduertentia sufficiens ad contrahendam malitiam,
prouidendo nunc an ad peccatum mortale requiratur etiam aduertentia
ad offensam Dei, de quo diximus in tractatu de incarnatione.

Dices:

si fiat reflexio voluntatis vel cognitionis supra se ipsam qua reflexio-
 nem vitandam necesse fuit haec oia indagare & radeo examinare.
 vitatur a reflexio: qd cognitio reflexionis elemosinam ut honestam mora-
 liter terminatur istum ad obta secundum se & prout accidit ab hac cog-
 nitione & de illo obta affirmat subleuacem v: g. proximi patientis miseriam
 & secundum se tale bonum cui in prapondens commoium pecunia voluntas
 vel quis aliud bonum qd ex negat elemosina consequatur, & aliunde ea
 bonum humanae dignitati proportionatum, sic ita voluntas fertur in
 elemosinam, qd tale bonum prapondens & proportionatum, quod
 bonitas obiectiua tenens se totaliter ex parte elemosinae & radeo cuius
 dicitur ee bonum honestum, au deans obiectiue nam ra talem, deca
 e. & ita congruere huic radeo operanti ut qd nullum aliud bonum oppo-
 situm hic e nunc de quibus omitti e simul proportionum hat cum eig
 dignitate. ille ergo gradus bonitatis obiectiuae qui bene concipitur
 & amatur sine illa reflexione e prima radix e regula totius moralitatis.
 fateri si regulariter e coheret huius quando operantur moraliter atten-
 dere ad aliam regulam eam moralitatis quae magis clara e facilius, nempe
 ad legem prohibitionem, vel consilium, ut inde colligant bonitatem vel
 malitiam obiectiuam usq; obta quando e. occurrat quano mentiendo
 statim etiam occurrit metuetum ee malum qd prohibetur a lege Dei,
 coetorum & ita etiam implicite concipiunt mendacium habere aliquam
 malitiam antecedentem e independentem a lege Dei, radeo cuius prohibet
 ipsa lege Dei, illa a. malitia resicitur vlt, quando explicite e examinatus,
 ad hoc qd bonum veritatis prapondens cuiusq; commodo qd mendacium
 affert, qd e simul ut bonum proportionatum dignitati humanae radeo.

Inferitur qd quomodo h oia opera bona hant honestate m
 obedientia, etiam si illa sunt opera alia praecepta, qd quidem difficile
 explicatur ab is qui dicunt regulam moralitatis ee conformitatem
 cum lege aeterna, sane e. idem eet velle obta aliq; qd bonum, ac velle
 illud qd e iuxta legem Dei, qd videtur ee motuum obedientiae. in rebus
 a. principis id facile explicatur, nam imperium n quoties hoc operatur
 bene, oportet qd attendat ad conformitatem cum lege, qd sufficit ei
 attendat ad gradum illum bonitatis obiectiuae prapondentis e propor-
 tionate supra explicata, qd totum antecedit legem aeternam Dei.
 deinde est ampli radeo nos attendant, ad legem Dei tanquam ad regulam
 clarioris e facultorem moralitatis, n si attendit ad conformitatem cum
 lege tanquam ad motuum amatum, deo tanquam ad regulam qua a pos-
 sitioni qd obta illud habere de se bonitatem obiectiuam propter quam
 amatur. itaq; prapondetur bonitas elemosina aliquando in rebus, qd ex
 terminis constat ee bonam, aliqua radeo per medium extrinsecum videtur
 qd Deus

qui sufficit ad vendendum nec excludatur a castitate, & ita eius re-
 tentio, propter eas, actus castitatis. opitur. a. tota haec diveritas
 ex eo qd aliqua bona ita et bona ut sint necessaria e qua his bonis op-
 ponuntur n et bona, qd n pnt prevalere contra bonum necessarium,
 talis earentia fornicationis quae e oio necessaria ad bonum generis hu-
 mani, ideo fornicatio quamvis sit delectabilis n pt proponere, nec pre-
 valere tra castitatem, qd opponitur bono necessario. alia it bona n re-
 cessaria sed ad melius ee, e qua his opponuntur licet sint minora bona
 et mala, talis e castitas, alicui quae n e bonum necessarium nads humanae
 sed vltis vple, ideo licet Matrimonium opponatur eiusmodi castitati
 ad huc e bonum, qd n opponitur alicui bono necessario. requiritur ergo
 ex parte oia honesti us gradus bonitatis rade cuius vel excusat bona oppo-
 nita, vel saltem proponere negatiue, id e, n excludatur a bono opposito
 qd n opponitur alicui bono necessario. ad obta vero in honestum re-
 quiritur qd neutro modo sit proponderans, sed qd opponatur bono alicui
 necessario, qua graduatio bonitatis e necessitatis tota se pt ex parte
 oia e pt capi atqz vlla reflexione.

Lex. qua regula seruanda sit ad cognoscendum qd sit
 bonum vel malum proponderans in particulari? Re ad ptenere ad
 singulas meas morales, quando e: tractatur de probanda malitia vnius
 in particulari, tunc afferuntur argta ad probandum malum qd sit
 vnius proponderare. cuiusqz bono vnius, e per consequens eius earentiam
 ee bonum necessarium nads humanae. quare n pt vna regula trahi qua
 certo e infallibiliter de oibz indicetur, sed in singulis materis attendit
 ad quoniam qd sequitur ad psonam, ad locum, ad emolumentum, e
 ad alia, vt de oibz pnt fieri iudicium. ideo mendacium v. g. e intrin-
 sece malum, qd opponitur veritati, cuius bonum e adeo necessarium
 vt nulla moralis boni pot compensari. occisio e mala, qd opponitur
 vite qua e bonum vltis necessarium, qd ta magis bonum punito inji-
 quorum e puthus quies, ideo e qd occisio malefactoris ut hieptae bona,
 e hic de alijs in particulari, in quibz oia pma regula moralitatis
 sumitur ex graduade ista qua e inter obta ppa secundum te.

Sed obijes: in hac bonitas e malitia, obiectiua teneros se
 oio ex parte oia, eadem oio daret, etiam quando hie opuraty tunc do-
 uerentia ad bonitatem aut malitiam moralem. Consequens a. e fal-
 sum, qd obta illud n e decens vel indecens nisi in ordine ad eum qd
 qui illud amplectitur moralit modo e decens vel indecens obiectiua
 n ita se tenet ex parte oia vt pcurat ab aduertentia rati ad ipsam.
 R. x. d. d. ord. seq. ma: e negando min: nam fornicatio v. g. intempe-
 rancia e, eandem malitiam obiectiuam pnt de se quando amatur
 sine.

sine advertentia ad malitiam, vel cum illa, licet ob defectum advertentia
n̄ impotentur ad culpam operati, eadem e de obitu invidiæ, dy, vindicta
e c. e ideo dici solent hi actus malititer mali, hoc e, qui versantur circa
malam malam, licet ob defectum advertentia n̄ referantur malitiam
formalem in actum internum. ratio a. a priori e, q̄a n̄ e magis pernicu-
osa proli fornicatio, vel proximo homicidium quando fit sine adver-
tentia ad malitiam, quam si fiat cum illa advertentia & etiam tunc
invenitur ibi ex parte obiti illud malum præponderans ratio quia illud
obitu n̄ debet eligi quantum vis eēt delectabili, e adferret alia bona
& ut cum malitia obiectiva existat in hoc actu obiectivo, negari
n̄ potest quin tunc etiam reperitur ex parte obiti eadem malitia obiectiva
licet n̄ videretur. an vero illud obitu dicendum sit decens vel
indecens quando sine advertentia amatur, sit eē questio de noie,
nam decens vel indecens videtur involvere honestatem vel inho-
nestatem formalem. q̄d si distinguitur de decens e indecens formali vel funda-
mentali, illam n̄ h̄t obitu nisi cum advertentia, hanc h̄t etiam in obitu sine
mente.

Seco contra obijciat 3to & eadem malitia obiectiva reperitur
in fornicatione bruti, vel in vindicta, aut voracitate lupi, licet ob defectum
ratio excusentur a culpa formali, vel dicendum e malitiam obiectivam n̄ præ-
ferendam ab obitu sine advertentiam humanam, ne dicamus haurum obiti
operantes naturales brutorum eē obiective malas, cum sint iuxta eorum incli-
nationem mortam ab Authore nature.

3o aliqua e obita, qua respectu hoīs h̄t malitiam obiectivam
e n̄ respectu bruti, v. g. fornicationem, h̄t e. malitia videtur optime in d̄mano
proli, qua sine certo patre n̄ potest bene educari, e patitur alia multa incom-
moda, qua cum n̄ sequantur ex fornicatione bruti illa n̄ erit obiective mala
respectu bruti, h̄t e. maius e malum quidam sequitur quam sit bonum de-
lectatio q̄d brutum amat. alia it obita qua etiam respectu bruti affert
plus mali quam boni, v. g. voracitas nimia qua affert ei morbum vel mor-
tem, q̄d maius malum quam delectatio quam affert, itaq̄ est etiam ex
parte obiti tunc reperit malum præponderans. similiter quando Leo
occidit hoīem ad devorandum, maius e malum occisionis humana quam
bonum devorandi, atq̄ adeo ex parte obiti datur malum præponderans e
malitia obiectiva quantum e ex parte obiti, ratio cuius in scriptura e
P. tribuuntur brutis aliquando vitia scilicet intemperantia, voracitas,
crudelitas, rapina, ingratitude, e aliquando e contra virtutes ut ma-
suetudo, ingratitude, fides, pietas in parentes, e his similia, qua
certe nec s̄t vitia nec virtutes formaliter in brutis, q̄d s̄t malititer e
improprie, quatenus versantur circa malam de se malam vel de se bonam.

3o vero

vero rationes illas in brutis iuxta inclinationem naturalem parum
 obstat, nam etiam per inclinationem qua passio quæritur hinc est ab autore
 naturæ, et tunc ex hac inclinatione accedit ad legem ubi comburitur et perit. ad
 summam ergo sequitur quod illa inclinatio sit secundum se ad bonum ubi sicut
 hic dicitur quod aliquas circumstantias sit ad malum sub ratione boni. talis est
 inclinatio bruti ad cibum delectabilem, hinc aliqua ratio per se esse non quem
 ignoravit adferat illi nocuum mentum.

Tercio hinc per modum loquendi si debet dici ea obiecta honesta vel inho-
 nesta obiectiva respectu bruti, nam honestum vel inhonestum dicitur
 ordinem ad obiectum potens operari per se et moraliter, quare honestas hinc videtur
 se tenere adagitate ex parte obiecti sed in uoluntate aliquam denominationem
 prouenientem a natura rationali. eodem modo si debet dici illud obiectum per amabilem
 a brutis habere se bonitatem vel malitiam obiectivam moralem in
 ordine ad brutum, nam moralitas inuenitur etiam respectu ad naturam
 rationalem. Et itaque obiectum de se solum malitiam et bonitatem obiectivam,
 hoc est, malum vel bonum præponderans supra explicatum, illud a. compa-
 ratum cum natura rationali præferatur honestas vel inhonestas obiectiva seu
 bonitas vel malitia moralis obiectiva, si inquiratur a. Et hoc ut operetur
 aliquis honeste quod cognoscat obiectum ut honestum formaliter quod hinc est necesse
 quod cognoscat illud reflexe ut amabile per actum temperantem in eis honesta-
 tatem, ut supra videmus, sed sufficit quod cognoscat bonitatem illam obiecti-
 uam finem, quæ se tenent ex parte obiecti et comparat illam cum dignitate
 naturæ operantis, ut dictum est.

Obicitur quoque quod si fieri peccatum absque ulla cognitione
 legis. Sed respondetur quod tota illa malitia obiectiva seu præponderans tenet se ex
 parte obiecti et antecedit legem et tota illa sit cognoscitur antequam cognoscatur
 lex, sed sufficit cognoscere illam malitiam obiectivam ad operandum in-
 honeste. Et si peccari absque ulla cognitione legis. Consequens a. videtur ab-
 surdum, quia peccatum definitur ab Augustino esse factum, dictum, vel
 concupitum contra legem Dei etc. de hoc puncto dicemus ex professo
 sectione quinta.

Nunc pro complemento huius subiecti collegimus obiter
 ea doctrina huius sectionis sub modo potius exerceri cum virtutum
 in solum circa proximos sed etiam circa bruta, ut si quis debet cibum
 cani famelicis, quod si sit bonum est sub ex parte obiecti satietatem materiam
 et dolorem illius canis, nam hinc canis hinc habet naturam rationalem, obiectum hinc
 illud est aliud bonum præponderans obiecto contrario et dicens naturam rationalem,
 ac per consequens potens terminare actum honestum. in hoc est sensu
 iudicatur de homine iudico Prox. 12. nouit iudicium iumentorum suorum
 hinc, viscera a. impiorum cruciata. ubi videtur opponi prædelati misericordiam

cordiam

corruptam & benignitatem erga bruta, q̄a nimirum ex ipso obte bona
illa liberalitas erga bruta, sicut obiective, etiam fit aliquam malitia
torquere sine causa, et afferre illi acerbum dolorem, q̄a merito ut
peccatum veniale, dicitur lib. 2 de lubrica cap. 9. dubitatio j.
ubi eam malitiam & bonitatem ee p̄ce erga bruta colligit ex multis
longioribus h̄is.

SECTIO IIII

Explicatur magis doctrina precedens
solutione aliquarum difficultatum.

Contra hanc nram doctrinam, qua bonitatem & malitiam moralem
explicamus, opponunt plura recentiores, qui volunt totam bonita-
tem moralem obiectivam consistere solum in eo q̄ obte sit dignum
amore, nax intellectus, qua nunc breviter dissolvemus. Primo ar-
guunt: q̄a si bonitas moralis obiectiva consistit in prapponderantia
respectu boni oppositi, vel hoc intelligitur de prapponderantia in rae boni
vtilis, vel delectabilis, vel honesti; n̄ p̄t illigi de prapponderantia in
rae boni vtilis vel delectabilis, nam elemosina data indigenti ab
illo qui magis indiget vtiliter eet ipsi danti & illa dante n̄ e vtilior qua
cet recipienti. vltus obte turpe prapponderat castitati in rae delec-
tabilis & illa prapponderantia debet illigi in rae boni honesti & vtrum
extremum debet ee honestum, n̄ e. p̄ hoc ee magis honestum quam
illud nisi vtrumq; sit honestum & castitas e honesta q̄a turpitud o
h̄t minorem honestatem, q̄a tñ falsum e abursum e, turpitud o
nullam h̄t honestatem.

2do arguunt: q̄a n̄ p̄t hoc bonum prapponderare bono
opposito in rae honesti nisi ipsum in se prapponderet prius honesti,
sicut prius e corq; ee quantum quam ee magis altero in rae
quanti, e p̄q; e bonum corq; ponderare quam prapponderare alteri
& p̄q; eet hoc obte ee in se bonum e honestum quam prapponderare
alteri in rae honesti, deo e. prapponderat alteri q̄a in se e tantum
vel tantum bonum & antecedenter ad prapponderantiam h̄t iam
honestatem obiectivam.

Tertio arguunt: q̄a Matrimonium h̄t honestatem
obiectivam, tñ n̄ prapponderat virginitati opposita, sed potius re-
peratur ab illa & honestas obiectiva n̄ consistit in illa prappon-
derantia.

Hac arḡa n̄ opponerentur si considerarentur attentē
verba nra doctrinae. ad p̄mam nunquam diximus bonitatem mo-
ralem obiectivam ee prapponderantiam in rae boni honesti, sed
consistere

considerare in eo quod illud obitu habet tantam bonitatem quae cuius digna
 ut amore humano, et aliunde obitu oppositum non habet talem bonitatem
 ob quam ut necessarius quod mandum, quod totum antecedit ad praeponderan-
 tiam, concedimus. et obitu honestum in se habere tantum gradum boni-
 tatis non quam ut dignum amore humano, adhuc quod si illigitur honestum
 donec comparatur cum bono opposito, quod bonitas honesta non est quae cum
 bonitas, sed quae non solum est digna amore humano, sed etiam non opponitur
 ut bonum necessarium. sicut est. excessus in quantitate. supponit quae-
 dem coram in se quantum, sed addit comparationem cum alio quanto quod
 excelsit ab hoc, sic bonum honestum supponitur quidem in se bonum
 dignum amore humano et addit comparationem cum bono opposito a quo
 non necessario excelsit. quando vero peribis: in quo genere boni sit illa pra-
 ponderantia obiectiva, quibus non est in genere boni honesti complete
 in parte, hoc est. completur per ipsammet praeponderantiam, sed est in
 genere boni digni amore humano quocumque illud bonum sit sive delecta-
 bile, sive utile, sive quodlibet aliud, et sit appetitum semihonestum
 seu honestum inchoativum, nam ex duabus partibus quas videtur bonum
 honestum sit tamquam unam nempe tantam bonitatem quae sit digna amore
 humano, sedum tamen illigitur ut honestum complete donec comparatur
 cum bono opposito et apparet ab ipso non necessario excelsit.

Per quod obicitur etiam ad eandem objectionem.

Ad 3iam nos non diximus bonum obiective honestum debere superari
 absolute bonum sibi oppositum, sed debere habere tantam gradum
 bonitatis ratione cuius etiam stante tota bonitate oppositi boni adhuc
 sit dignum amore humano seu ita ut possit renderere bono opposito,
 ut supra satis clare explicatum est.

Sed contra explicacionem illam rursus obicitur imo: quia si
 Matrimonium videlicet secundum reprobam praeponderat aeternitati
 virginitatis, quae non potest: an illa reprobata sit ratio boni honesti, vel non.
 si non est ratio bona honesti, erit inordinata ad constitutum Matrimo-
 nium bonum moraliter, quod praeponderare cum illa reprobata non erit
 praeponderare in ratione boni honesti, ex quo non secundum nos deri-
 vetur bonitas moralis obiectiva. si autem illa reprobata est ratio boni
 honesti et secundum illam Matrimonium praeponderat virginitati,
 sequitur virginitatem non esse bonum honestum, vel certe Matrimo-
 nium esse magis bonum honestum quam sit virginitas.

Respondeo hanc objectionem pellere ex illo duplici capite supra
 insinuato. Imo quod supponit nos dicere praeponderantiam hanc debere
 esse in bonitate honesta, cum oppositum diximus, videlicet praeponderan-
 tiam hanc obere esse in bonitate digna amore humano seu non ad

Intellectualis

Intellectualis, quae dignitas est pars bonitatis honestae, haec scilicet conflatur ex illa priori bonitate et ex praeponderantia. 2do quod supponit quod praeponderare ut habere maiorem bonitatem quam illud aliud cui praeponderat, cum si nos expresse dixerimus hanc requiri eiusmodi praeponderantiam moralem, sed solum quod obitu habet talem bonitatem quae secundum se digna est amore humano et non excludatur necessario a bonitate opposita, sicut a non excludi etiam ut in bonum, nam bonum ut la v. g. est huius est amari licet impediat bonum ut scilicet, cum tamen bonum ut est huius non sit necessarium, hoc modo se habet Matrimonium quod licet ut in bonum quam virginitas, haec tamen non est bonum necessarium, sicut et veritas, quia ex carentia veritatis sequuntur gravissima incommoda, quae non sequuntur ex carentia virginitatis.

2do videntur quod Matrimonium ratione bonitatis honestae obiectivae quam non resistit auctoritati virginitatis nec excludit a pari a ratione boni honesti & vera haec praeponderantia: dico resistit illi quod est tale bonum honestum & praeponderantia est tale bonum honestum quam resistit, atque adeo antecedenter ad praeponderantiam intelligitur bonitas obiectivae honestae moralis.

Ad hoc etiam potest ex dictis, procedit scilicet ex falsa illa suppositione quod resistit ut quod bonitatem moralem quam Matrimonium non resistit se antecedenter ad resistit, dixerimus scilicet se resistit fundari in tali gradu bonitatis digna amore vero, quam Matrimonium in se habet, per quam ad huc non intelligitur bonum morale obiectivum, donec comparatur cum virginitate, et appareat hanc non esse bonum necessarium, ita ut quod illam debeat tunc relinquere bonitas Matrimonii, et ex hac comparatione constituitur complete in ratione boni moralis obiectivi.

Et quidem loquendo de re ipsa negari non potest ab adversariis haec praeponderantiam seu comparationem cum obitu opposito requiri de bonitate moralem obiectivam completam. Nam ministrare aegroto v. g. licet in se habet bonitatem, non tamen tunc intelligitur bonum morale obiectivum complete, donec intelligamus illud opus si opponi huius est in re cum alio bono necessario, v. g. huius est ista preceptum superioris, nam idem opus si impediat auctorem sacri quod non est illud ministerium aegroto necessarium, et laicum est preceptum, huius est bonum morale obiectivum & bonitas moralis obiectivae illius componitur partialiter ex hoc quod est oppositum si ut bonum necessario amandum, si scilicet ex hoc non componitur in bonum, & etiam non impediat auctoritatem necessarium sacri resistit totam bonitatem moralem obiectivam, quod quidem concedi non potest; sed ergo fatentur debent bonitatem illam moralem obiectivam completam componi partialiter ex carentia boni oppositi necessarij, quam carentiam

coeterum in hoc loquendi modo n̄ e negandum q̄ proportionantia illa
 obiectiva supra explicata seu comparatio cum bono opposito ut necessaria
 ad bonitatem moralem obiectivam e. e. oio necessaria e pars intrinseca
 illius, ut vidimus, nec ē enegari ab eis illa proportionantia. nam si dicas
 bonitatem moralem obiectivam e proportionem illius cum natura sua, statim qua-
 ram per quid constituitur hoc obiectivum proportionatum cum natura sua seu
 dignum affectu suo? si dicas per eam suam bonitatem intrinsecam
 quam in se habet succedendo a bono opposito; stat e falsum, cum obsequium
 infirmis exhibitum n̄ sit bonum morale, quando impedit auditionem
 saluti spectantem, debet ergo fieri obiectivum proportionatum cum natura sua
 seu dignum affectu suo per utramq; scilicet per bonitatem suam e per
 carentiam boni oppositi necessarij, q̄ utramq; reddit illud obiectivum
 simpliciter huiusmodi affectu suo.

Hac dicta in occasione illorum argutorum quibus recentiores
 nam sententiam impugnant; addemus nunc alia, quae contra eandem fieri
 possunt. e magnis offere p̄ q̄ multa ex his obiectis quae afferunt bonum
 n̄ resonans alicui bono e proportionatum naturae suae adhuc apud Patres
 appellatur vel mala vel certe n̄ honesta. e ad honestatem obiecti aliquid
 ultra hoc requiritur. Antiquarij s̄ ex Augustino sermone 2 de sermone
 Domini in monte cap. 34 e 35. ubi ait n̄ satis e ad rectitudinem actionis
 fieri q̄ huius vitae necessitatem subleuandam. Bernardus item sermone
 26 in Cant. ait aliquos e qui scire volunt eo t̄ fine ut sciant e hanc e
 turgem curiositatem. S. Thomas 2da 2da q. 167 art. 1 dicit appetitum
 scire creaturarum n̄ referendo illum ad debitum finem cognitionis Dei
 n̄ e honestum, quam doctrinam sumpsit ex Augustino lib. de vera religione
 cap. 29 dicente hoc e scire frustra e inaniter, e ipse Augustinus
 e contra Iulianum cap. 3 dicit virtutes quae carnalibus delectabilibus vel
 gustibus commotis vel epulamentis temporalibus seruiunt veras q̄ e.
 e S. Prosper lib. contra Collatorem cap. 19 dicit haec opera e temporalis
 vita quae tota e damnata e moysi. e Petrus Craxius lib. de incar-
 natione cap. 6 dicit per gratiam saluatoris nos liberari ab occupantibus hu-
 manis. S. Hieronymus epistola 8 ad Augustinum quae e 11 inter epistolas
 Augustini, e in illius Epistola 85. audite audientes me; haec opera sunt
 res bona nec mala e; e denique Aris e Ethic. cap. 3 dicit ad aggredi
 pericula q̄ temporis alicuius incommutabilis temporalis e e actum
 virtutis, q̄ illud n̄ e motivum honestum.

Et haec obiecta dupliciter amari possunt. imo considerando respiciendo
 commoditatem temporalem vel delectabilem quam natura sua n̄ d̄
 regulando eam, bonitatem per rationem superiorem sicut cum dignitate
 natura sua rationalis, ut appareat an sit digna humano affectu.

imo modo

elemosinae, quae dicitur respondens ad elemosinam secundum se, si comparatur
 illam cum natura humana, si hic amor non est honestus, hoc est amore etiam ut liber
 est digna bonitas elemosinae, tunc rursus consideratur elemosina si solum
 secundum se sed prout est digna illo primo amore directo est liber homo, hoc est, et
 comparari elemosinam cum natura humana et videri habere talem
 bonitatem quae merito potest allucere affectum monachum, et hoc cognitio
 respicit bonitatem obiectivam elemosinae, tunc se potest alii affectus non
 solum liber sed honestus quo amatur elemosina, quae est talem bonitatem
 quam habet in se digna amore et affectu humano, et hic amor dicitur eundem re-
 flexus sed non supra se, sed supra amorem directum etiam liberum, qui tamen non
 erat honestus. quamvis ergo ad multam aliquam reflexionem in cognitio-
 ne et amore honesti ut honesti, tamen da magis reflexionem cognitionis vel voli-
 tionis supra seipsum sed supra alios actus directos.

Postquam licet haec responsio hinc nobis et nostris actibus facta sit
 fuisse iudicari, loquendo tamen in ordine de operibus honesta prout comprehen-
 dit etiam Deum et angelos honeste operantes videtur adhuc restare et difficultas
 nec potest vitari nisi reflexis actibus supra seipsum. nam Deus videtur ut honeste
 operetur necesse est quod provident illud obitu habere bonitatem dignam affectu
 spiritus Dei, si potest fieri hoc comparando nisi Deus cognoscat dignitatem
 affectionem infinitam suae naturae, quomodo est potest affirmari hoc obitu est dig-
 nitatem affectu Dei nisi cognoscat dignitatem et affectu Dei cuius amore affir-
 matur obitu illud esse dignum. cognovit ergo Deus prius se esse infinite per-
 fectum et cognovit se non solum potentem operari libere sed etiam poten-
 tem operari honeste, quia tunc non est Deus infinite perfectus si non potest operari
 honeste licet potest operari libere. si ergo Deus cognovisset se infinite
 perfectum debet cognoscere se potentem operari honeste, et hoc quidem
 cognitione distincta, non est cognovit Deus confusum se esse infinite per-
 fectum, nec distinctum in se. videndo quod omnes affectiones. unde invidium
 illud Dei dicitur tibi: hoc obitu habet bonitatem dignam affectu meae naturae
 infinite perfectae et potentis operari honeste, consequenter a. affectus
 divinus habet idem obitu hoc modo: volo hoc obitu quia habet bonitatem
 dignam affectu meae naturae potentis infinite perfectae et potentis operari
 honeste. cum a. operari honeste ex supra dictis obitu velle obitu quae
 bonitatem dignam suo affectu, consequenter et ut ille affectus Dei dicitur
 explicitus: volo hoc obitu quia est dignum affectu meae naturae potentis velle
 obitu quia dignum est meo affectu, unde iam videtur in illo affectu con-
 se dea reflexio supra ipsam affectum honestam ut honestam.

Hoc huiusmodi arguitur videtur fieri potest etiam in angelis, qui
 comprehendit suam naturam et suam affectionem naturalem necesse est
 ut quando angelus dicit: hoc obitu habet bonitatem dignam affectu
 naturae

nãe maa habentis tantam affectionem, ibi etiam cognoscat suam
 nam ut potentem operari honeste, quia eorum e maxima illius
 affectio, alioquin n̄ compararet illud obitu cum soba, affectione sua
 nãe, nec pot̄ affirmare de illo qd̄ sit dignum affectu sua nãe, n̄
 sit e. fieri comparatio certa, nisi a cognoscente totam affectionem
 virtutisq̄ extrinseci. vnde et in nobis etiam vultu necessaria ^{conca-}
 dendo est, q̄ hoc cognoscentes honestatem obiectivam, debeat a se quomo-
 do comparare illas obitu ad se ut potentem operari n̄ solum libere sed
 etiam honeste. nam si cognoscit obitu illud habere tantam boni-
 tatem ut n̄ sit indignum sed dignum potius affectu sua humana, tam
 cognoscit saltem congruē gradum affectionis nãe humanae, certum
 est, affectionem nãe nãe n̄ desumit solum ex eo qd̄ pot̄ operari libere
 sicut parvuli etiam fortasse e a mentes operantur. ^{et n̄ magis}
 ex eo qd̄ pot̄ operari honeste & irripit illud obitu dignum ē ambre
 nãe humanae potentis operari honeste, & consequenter vult illud
 obitu, qd̄ e dignum amore, nãe humanae potentis operari honeste,
 atq̄ adeo aliquomodo illa cognitio ē volitio s̄ reflexiva supra
 volitionem honestam ut honestam.

Patendum ergo videtur aliquam ibi intervenire
 reflexionem, qd̄ quidem abiq̄ inconuenientia fieri pot̄, nec e. bis re-
 flexio in hac maa vitiosa ē, nec arpta sup̄facta vtra 3biam
 voluntatem procedunt contra oem reflexionem, sed solum contra illam
 que voluntas ita ferretur ad obitu honestum ut n̄ p̄maret in illo aliam
 bonitatem nãicam que proveniret ab ipsa volitione, ita ut ees bo-
 num solum ut volibile a volitione, hoc, inquam, illi n̄ p̄p̄a si ele-
 mosyna v. g. n̄ e bona nisi ut volibilis, q̄ apparet tunc magis afflic-
 retur voluntas ab elemosyna quam ab alio obitu ad amandam illam.
 n̄ sit ergo voluntas amare elemosynam q̄ ut volibilis e bona, sed
 in aliam bonitatem quam ex se sit. quia verò reflexio ē illa,
 quae qua tunc loquimur, qua voluntas ut pro obitu ipsa operans
 honestas volibilis, n̄ tanquam bonitatem obitu qd̄ amat, sed tanquam
 terminum possibilem nãe p̄ria, ex quo mensuratur affectio nãe nãe
 ut ait comparari cum bonitate obitu qd̄ amatur, ē appareat obitu
 dignum s̄ affectu p̄ria tam affectu. hac reflexio ē videtur
 habere inconuenientia sicut illa talia.

Aduertendum tñ ē diverso modo ē decidendam hanc re-
 flexionem in Deo ē in Angelis, ē diverso modo in hominibus.
 nos e. qd̄ n̄ p̄rimo cognoscunt, nãas operans ut p̄ribus ē antequam sint
 nisi confusa ē imperfecte, n̄ facimus per illam volitionem elemosyna, re-
 flexionem supra eandem volitionem nisi confusissime secundum rationem
 commu-

compunctam confusivam cognitam, quatenus obicitur nobis una natura affecta
 ga. hinc cogitari honesta, in quo obito confusi consistitur implicite ordo
 ad oēs voluntates honestas potibiles. ab vero Deus vel Angelus, qui etiam
 fortasse sit cognoscere distincte oēs suas voluntates honestas aut equam
 ab iis existentibus accipiat tales, poterit absq. confusione habere
 reflexionem supra ipsam actum modo explicato, in quo n. apparet con-
 veniens, n. e. obicitur tibi ut existens, sed ut potibilis e in obitu quo,
 imo nec illa virtus vult sequam, sed solam elemosinam v.g. qd d. dig-
 na illo e et alio affectu potibili Angelico vel divino.

SECTIO V.

Utrum omnis actus malus habeat suam
 malitiam per contrarietatem ad legem.

Ex sectione 3ta vicimus in hunc locum hoc debem, supponimus
 a. quaedam eē obita mala, qd prohibita, illa scilicet que legē positiva
 prohibentur, ut est carnium feriā sexta, e alia similia quae a spece-
 rentur ad prohibitionem n. s. mala; quaedam vero prohiberi qd mala, ut
 mendacium x. e alia quae prohibentur lege natural. quatenus a. illa pri-
 ora imperatae sint contra solam legem positivam, mediate tñ s. etiam
 contra legem naturalem, nam lex natural. dicitur obediendum e sepeo supe-
 rioris legitimi, quare supposito sepeo Pontificis prohibentis eadem
 carnium ram. tñ obitu erit immediate contra legem Pontificis e
 mediate contra legem naturalem. ex quo etiam fit quod sentit utrum sit ora
 peccata ee. contra legem Dei etiam ea quae ut contra leges hoīum,
 qd nimirum lex Dei scilicet obedientiam exhibendam etiam hoībus,
 quare illa inobediencia falsam mediate erit contra legem Dei nec ullum
 erit peccatum de facto qd n. sit contra legem Dei etiam; peccatum sit ex
 contra erronea, qd Deus scilicet n. agere contra naturam etiam errone-
 am, atq. adeo hinc d. nunc illud peccatum erit contra aliquid verum sepeo Dei.

Difficultas ergo n. e. an oēs actus mali sit contra legem abet-
 nam, sed an per hoc constituitur in vāde mali quatenus e contra legem
 aliquam abetnam. Sa sentia affirmat peccatum seu actum malum
 in tantum eē malum in quantum e contra legem abetnam. hanc docet
 Valentia in pñenti disp. 6. q. 1. paneo j. Molina i. parte 1. s. disp. vñca.
 Victoria selectione de veniente ad vñum rādu. Curiel in pñenti q. 77
 art. 6. dub. 5. e alij multi quos refert e sequitur lalas in pñenti tract. 7.
 disp. 7. sect. j. e tom. 2. tract. 1. s. disp. 2. sect. 4.

Denimitur hinc contra imo ex Scriptura, in qua peccatum
 e violāo legis pro eodem augimur. psal. 118. pñuatiēntes reputati
 oēs

ubi peccatores terrae quem locum expendit Augustinus ubi conione 25.
ubi ubi obicit verba Pauli ad Rom. 2. quicumq; sine lege peccaverunt
sine lege peribunt; ubi videtur poni peccatum sine lege. Sed a. Augus-
tini Paulum ubi loquitur de lege scripta sine gra multi peccaverunt, h. b.
sine lege naali. adhuc ipsum ut verba eiusdem Pauli ad Rom. 4. ubi h. b.
lex, nec provariatio. j ad Corinth. 13. virtus peccati lex est, ex quibus locis ex-
plicatur etna peccati in ordine ad legem.

Seco desumitur ex Patribus. ex Augustino saepe de mente
et explicante peccatum in ordine ad legem lib. 22 contra Faustum cap.
27. peccatum est dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei. Seco de
contentu Evangelistarum cap. 4. peccatum est transgressio legis. Seco de
peccatorum meritis cap. 10. peccatum non erit si quid erit si non divinitus
videatur ut non sit. Ambrosius de Paradiso cap. 2. quid est peccatum nisi
contra legis provariatio et coelestium inobedientia mandatorum.
vide alia loca apud citatos hystores.

Tertio patet ratio. qd peccatum est malum morale, malum a.
morale videtur formaliter in deviatione a regulis morum, sicut malum
artificiale a deviatione a regulis artis, et malum naale in deviatione a
regulis nae. Et peccatum ut peccatum videtur formaliter in oppositione ad
legem. alij aliter probant: qd obne bene est refrenare malitiam in
actu quando concupitur ut obligans, h. p. a. concupi ut obligans nisi
concupitur ut prohibendum ab aliquo superiore cui displicet, et hoc est
qd quilibet etiam vultis experitur, si e. interrogatur: cur si furctur?
Respondit qd furctum est malum. si iterum interrogatur: quomodo malitia
furti impedit furari? Respondit eademq; impedire. quatenus displicet
superiori qui illud prohibet et panis, h. ergo pot concupi obligatio sine
lege, et per consequens nec malitia obiectiva sufficiens ad cadendum actum
malum.

Secda sententia extrema negat de peccatum conditum
in ratione peccati, formaliter per contrarietatem ad legem, nam hyst. de pec-
catum prohibetur lege, sed tñ antecedenter ad eam prohibitorum
datur in furto v. g. malitia obiectiva ratio cuius personam prohibet,
et qua sufficit ut voluptas terminata ad illud obne sit mala et pecca-
toriosa. hanc sententiam tenet Scotus in 3 did. 37. q. 1. Gabriel
Barandous, Richardus, Sobus, et Victoria, quos affert et sequitur Vasquez
disp. 97. cap. 3. et eandem sententiam probat disp. 88. cap. 2. et disp. 9. et disp.
98. cap. 9. ex hac a. doctrina sequitur, si per impossibile Rex non esset vel
vel non prohibuisset mendacium, ad huc mendacium fore peccatum, qd
repararet suam malitiam obiectivam, qd eodem modo non esset si
aliquis de facto in vineibulter ignoraret Deum vel eius prohibitionem
et legem,

et legem, adhuc e. furtum et mendacium huiusmodi sunt vere peccata.
 Filios tamen huius sententiae videtur ex dictis, quia si peccatum
 non esset nisi per oppositionem cum lege, sequeretur potuisse Deum
 facere, quod perivulva, mendacia, et alia similia non essent peccata nisi
 in prohibendo illa, consequens autem est absurdum, quomodo e.
 potest esse ornam Dei vel invidia, quoniam esset actus mali et illiciti. Et hi
 actus videntur a lege abstrahi, et in se mali et peccaminosi per
 oppositionem intrinsecam quam de se habent cum natura rationali.
 Confirmatur: quia ideo Deus prohibet furtum quia furtum de se est
 malum, ideo praecipit vel conulit castitatem, quia hoc est bonum. Et
 antecedentes ad legem Dei datur in ipsis obis bonitas vel mali-
 tia quae potest referri in actus.

Tertia sententia media docet actum voluntatis
 quo voluntas vult furtum vel mendacium esse antecedenter ad
 legem esse malum malitia morali, non tamen esse peccatum, quia peccatum
 addit supra actum malum prohibitionem, seu iugum cui ille actus
 imponitur, quare si per impossibile non esset Deus vel si Deus non prohiberet
 res eos actus hi actus tamen essent mali moraliter et vituperabiles,
 non tamen essent peccata, quia nulli legi adversarentur. huius sententiae meminit
 P. Vazquez disp. 77 cap. j. et P. Salas tract. 12. disp. 2. num. 56. cum
 a. libenter amplectuntur recentiores alique, quia videtur facile
 vitare inconuenientia aliam sententiarum. concedit autem in ima-
 gine peccatum in parte peccati constitui per contrarietatem ad
 legem, actus ideo non potest esse peccatum aut prauaricationem sublata lege,
 in quo sensu videntur loqui Patres de peccato ut peccatum, et de
 peccato ut peccatum est malum morale, ut sic. eius consideratio magis
 est Philosophica quam Theologica, ut notauit S. Tho. 9. 7. art. 6.
 ad ultimum: peccatum ergo Theologicè consideratum iam invol-
 uit offensam Dei et ut sic non peccat sed supponit vel involuit con-
 trarietatem ad Deum, peccatum vero Philosophicè acceptum solum
 dicit malum morale. Oppositionem cum lege, pro qua etiam
 deductione videtur esse iocum S. Th. 2da 2ae q. 20. art. 3 in corpore,
 ubi si potest esse, inquit, conuersio ad bonum cogitabile, non de auer-
 sione a Deo, quatinus esset inordinata, non esset peccatum mortale,
 in quo sensu potest adduci verba illa psal. 50. tibi soli peccavi.
 quatinus est. Dauid non solum Deum offenderat sed multos alios
 in quos peccauerat, et in ordine ad quos, ille actus habuerat malitiam
 et turpitudinem moralem, peccati tamen nomen non videtur habuisse
 nisi in ordine ad solum Deum quem offenderat. denique hoc modo. Quod
 facile arguitur de malitia sententia dicendo illam malitiam moralem
 antea:

antecedenter ad oppositionem cum lege, ratiō cuius prohibetur esse
actus a lege, & ratiō cuius est, utique prohibens & reprehensibilis qui fusa:
retur vel mentitur ab lapsa si lege, & prohibitione.

Pro resolutione. Sicut jmo. h. pt. negari quia in
facto, mendacio & alijs eiusmodi reperitur malitia sufficiens
ex parte. ubi ad infulendum actum antecedenter ad propriam legem,
quare seti per impossibile, si est Deus vel si Deus h. prohiberet positivè nos actus
adhuc y. est mali & vitiosi in genere, moris. in hoc conveniunt cum authoribz
2ae sententiae, nec videtur in re negari ab authoribz jmo. h. e. negans reperiri,
aliqui ex parte ubi ratiō cuius mendacium debeat prohiberi a Deo, quatenus
h. vocant simpliciter malitiam sed fundat malitiam, hae. a. est quaedam
de parte, nam quarequis illud est id esse sufficit ut voluntas fuerat illud
obit. e. quidem authoris jmo. sententia tandem fatentur id posse equè inter:
tunc, sed licet ante oem prohibitionem positivam illum actum fore ma-
lum quod est contra legem naturalem, hoc e. contra dictamen ratio naturalis positum
voluntatis illius ratiō legis, ut fatetur saltem in sententia de q. 3. num. 9. hoc a. p. h.
2ae sententiae h. negant, jmo. fatentur nullum actum voluntatis & malum
nisi in quantum h. conformatur cum dictamine ratiō dictantis talis obitu co-
muni, quare quo ad hoc iam videtur e. quodlibet de ratiōe, nam ut ipsa oem
videtur e.mittere h. requiri propriam & rigorosam legem ad rigendam
veram e. propriam malitiam naturalem in actu.

Quod istorum probari potest in bonitate morali, ad eam e.
h. requirunt scire bonam esse sublevari, e. e. moriam e.ceptam vel
voluntatem a Deo, sed sufficit scire bonum esse sublevari proximum pater:
sem in natura & eodem modo ad operandum male, h. requirunt scire, h. omni-
um dupliciter Deo vel prohiberi ab ipso, sed sufficit scire illud esse mali-
cum e. maior notitia considerabitur ad male, quam ad bene operandum.
denique p. ex ipso Deo qui procul dubio operatur de se propter quando
malitiam e. cum vel voluntatem e. exercet, & tunc h. attendit ad legem aliqua
que ipsam Deum proprie obliget, jmo. si per impossibile, mentitur
operaretur male moraliter, licet h. h. legem proprie dictam h. menti-
endi & obia ipsa secundum se h. aliqua ratiō cuius ponit terminare
actum bonum e. malum antecedenter ad legem proprie dictam.

Nec obstant fundata jmo. sententia. ad jmm. ex scriptura
reponetur jmo. e. facto oia opera mala e. contra legem Dei, q. oia prohibet
e. facto Pa. Deo, e. ideo verissime dicuntur oes peccatores e. peccatores
legis, aliud e. an per hoc probetur stabilitur alio in jmo. ratiōe mali moralis,
Pa. scriptura h. dicit. ad loca vero Pauli h. dicit jmo. ubi sermonem e.
solym. de lege scripta, ut ex contextu probat P. Pa. quod dicta q. 7. cap. 7.
de his e. t. ratiō quia lego scripta prohibebantur, dicit q. ab lapsa lego h. est
peccata.

peccata. Quod si homo sit ex se peccato, non legis illi legem
 naturalem prout comprehendit iudicium rationis, si etiam dicitur lex, in hoc
 sensu dicitur etiam ad Rom. 2. ut gentibus qua legem non habet et naturali-
 ter qua legis se faciunt quod ipsi est tibi lex. vide Augustinum epist. 89 ad
 Helarium, ubi in ordine ad hanc legem seu regulam internam ratio ex-
 plicat similia scripturae loca.

Ad idem ex Patribus dicitur potest imo eos agere de pec-
 cato Theologie accepto in qua acceptione iam inuoluit offensam Dei,
 ut supra dicebam. sed quicquid dicit de hoc dicitur de facto etiam
 peccata esse contra legem Dei, imo etiam de possibili nullum potest esse peccatum
 quod non sit contra legem Dei, intelligendo nomine legis iuramentum iuramentum
 illud obui esse malum, nam sicut iuramentum legem rationis dicitur, sic
 regula diuina videtur dicitur lex diuina, cui aduersari videtur semper
 in eius opera malum etiam si a Deo non fuisset positum prohibendum. hanc
 solutionem probat etiam s. Salas tract. 13. dicta disp. 2. nam 59. dicit
 3. dicitur peccatum esse contra legem Dei etiam de possibili, ita ut si potest illi
 peccatum sine offensione ad prohibitionem Dei saltem condonata
 tam, nam etiam si Deus non prohibuisset mendacium, imo licet per im-
 possibile, si Deus adhuc mendacium est hoc modo contra legem Dei,
 quod scilicet si Deus esset et legem circa illud obui ferret illud ergo prohibe-
 ret, itaque semper est contra legem Dei, ut lex idem est, vel quae eius esset
 si Deus esset illam mandata ferret legem. hanc etiam solutionem probat
 et refert ex alijs salas ibidem.

Ad idem ex parte concedimus malitiam moralem
 falsam esse de necessitate a regula, quae a lege proprie dicta, sed a re-
 gula dicitur aliquis esse bonum vel malum, quae regula semper debet
 supponi ad eum actum moraliter malum. ad alteram partem aliorum
 dicitur si nomine obligans obligatur quod obui proponatur bonum et
 per consequens ut falsum sit illud, requiritur quidem obui pro-
 poni ut obligans ad hoc ut refundat malitiam in actum, si o. nomine
 obligans obligatur falsum est propria prohibens, falsum est eam requiri,
 et magis falsum est requiri quod debeat obui concipi cum obligare ad
 peccatum, nam licet Deus noluerit punire peccata, adhuc mendacium
 et periuurium est peccata.

Obui etiam s. Tho. 2. 2. q. 71. art. 6. ad 2. ubi dicitur omnia
 peccata esse mala quae prohibentur lege naturali et antecedenter ad prohibiti-
 onem et legem non datur malitia moralis ex parte obui. Quod ipsum mi-
 s. Thomam loqui de peccato Theologie, interpretato, ut ipse se explicat in
 responsione ad 2. dicitur, peccatum hoc, sub hac consideratione iam inuoluit
 offensam Dei, ut diximus, et ad aliquid regnum malum morale, in cori-
 adde

ad hoc nos n̄ negare peccatum ē peccatum q̄ prohibetur lege naturali seu
 regula rationis, de qua S. Thomas ubi agit, fatetur. c. scilicet constituitur
 actum in ratione mali malitia scilicet per oppositionem ad regulam rationis, ē
 ideo actum ē malum malitia scilicet q̄ prohibetur regula rationis, sed dicitur malum
 an seipso sentit ad hanc regulam scilicet rationis dari ex parte obiecti malitiam
 moralem obiectivam sufficientem ad refundendam malitiam scilicet in
 actum voluntatis, n̄ quidem immediate sed mediate, nam inter obiectum ē
 voluntatem semper debet intercedere cognitio, quae cognitio de regula rationis
 cui proximè repugnat voluntas, ē ratio huius difformitatis cum re-
 gula rationis dicitur cogit volens mala moraliter ē peccatum mora.

Hoc ergo supposito, in quo videntur plures debere convenire,
 duo suggerunt dubia. primum ē: an peccatum n̄ solum sub ratione mali
 moralis, sed etiam sub denominatione peccati constituitur sufficienter
 solum per ordinem ad illam primam malitiam obiectivam mendacii seu
 eum, scilicet; an vero peccatum ut peccatum involvat etiam oppositionem
 cum lege divina ē offensam Dei. Quod ē: an illa prima malitia
 obiectiva homicidii v. g. sufficiat ad hoc ut volens eum homicidii ēt culpa
 gravis ē peccatum mortale, etiam si per impossibile vel impossibile ignoraret
 quod Deus ē lex divina; an vero in eo casu ēt solum peccatum veniale?

Quod attinet ad primum dubium dico Deo questionem
 ē de nomine, ē quidem si peccatum accipitur Theologicè, non potest negari
 vari soles a Theologis, admitti ut in eo videtur ut sic rationem offensam divinae,
 quare si n̄ ēt Deus neut tunc homicidii n̄ ēt offensam Deo sic nec ēt
 peccatum Theologicè, sed in hoc sensu potius ruerit, cum Authores
 3ta sententiae, loquendo vero de peccato Philosophicè aucto ē in latiori
 significando n̄ requiritur illa ratio offensam divinae, sed convertitur cum malo
 morali, ē in hoc etiam sensu Authores coram dicunt Deum peccatum
 si per impossibile mentiretur, licet tunc n̄ offenderet seipsum, sed hoc
 est dicit ē mera controversia de nomine, nam de re ipsa verum ē peccatum
 n̄ fore offensam Dei sine oppositione ē ordine ad Deum, siue peccatum
 ut peccatum includat offensam divinae, siue abstrahat ab illa.

Forset tamen in hoc puncto dubitari: an sicut n̄ existente Deo
 homicidii n̄ ēt offensam Dei licet ēt malum morale, si etiam existente
 Deo posita si per impossibile vel impossibile ignorantia iniuriam Dei homi-
 cidii adhuc ēt offensam Dei. Authores e. 3ta sententiae vident eodem
 modo negare peccatum fore peccatum quatenus ignorantia Dei iniuriam
 litorae quando q̄ impossibile, n̄ ēt Deus. aliter tamen in praesenti dicendum ē,
 si sciet illud homicidii n̄ solum futurum malum morale, sed etiam
 offensam Dei, nam licet hoc ignoraret Deum, illud tamen homicidii re ipsa
 dignificet Deo regardem malum morale. ē q̄ eo ipso daret Deo inobedientiam

ca. am

caam indignationis contra illum hoem. Princeps. si non indignat
 quando peccat subditz vtra ipsam Principem, sed etiam quando peccat vtra
 alium subditum, e pater si solum indignatur quando filius peccat
 vtra ipsam patrem, sed etiam quando peccat vtra alios, atq; vico filij
 e subditz in vtroq; casu potest petere veniam a patre, e a principe e
 debent eos placare. Et ideo qd culpa illos etiam offendi, nam offen-
 sio nihil aliud e quam dare titulum alij ratiabilis querionis e
 indignatis, cum ergo Deus in p'dicto casu habent ex eo, hominibus rati-
 bilem titulum aversionis e indignationis vtra illum hoem, negari n debet
 qd illis hominibus offenderit Deum. quare sicut n existente Deo ho-
 minationem n est offensa Dei, nisi in idem oio is, malum morale peccatum
 culpa, e offensa Dei, nunquam e reperiri pt quacumq; etiam p'ositas
 ignorantia vnum vnae alio, e hac de caa nunquam in Scriptura aut P.P.
 distinguuntur, nec in imo P'ocententia sacerdos absoluit scorum a ma-
 lis moralibz e a peccatis, sed solum a peccatis, qd supponitur p'ocerto
 nullum p'oc e malum morale, qd n sit peccatum e offensa Dei, aliq; qm
 ab illo n mundaretur hoo per absolutionem sacramentalem.

Quis n pt contrahi rati iniqua quando ignoro meam
 actionem e contra vus alterius. Et nec e offensa quando ignoro
 meam actionem e contra aliquem. Et distinguendo consequens, n pt
 ee malitia spalis offensa, n pt ee offensa neq; rati, differentia e qd rati
 iniuria infertur spaliter etalem specialem malitiam, ois a malitia
 debet ee voluntaria e per consequens cognita, at vero offensa n addit
 semper supra malum morale aliquam novam malitiam, sed e quasi
 rebus consequens quamcumq; malitiam, sicut rebus poena consequit
 quamcumq; culpam etiam si ignoretur poena. quare sicut homicida incurrit
 etiam semper ream poena quamuis ignoravit poenam homicidio im-
 positam, ad hoc e. suspect qd cognoverit culpam homicidij, ita ad in-
 currendum ream ody divini n requiritur cognoscere qd homicidium
 sit vtra Deum, satis e cognoverit ee malum, ad hoc namq; consequit rebus
 ody divini, ois e. qui voluntaria operatur malum digni e aliqua aversione
 divini, nam vicut bonus e amabilis a Deo licet ipse ignoret sua ope-
 ra placere Deo, sic impius e digni aversione, licet ipse nesciat sua ope-
 ra displicere Deo.

Duos iterum qui profert verba contumeliosa in
 Regem ignorans cum ee Regem n offendit moraliter Regem e nec offendit
 Deum nisi ignorans Deum aliqua efficit que displicent Deo. Et h'is in
 rigore sumptum ee falsum, nam licet ille n offendaat vtra graviter Rege
 licet si eum n cognoverit, vere in dat Regi ludam caam indignationis,
 saltem quantum daret quilibet alij subditz qui illum concineat humiliori
 tractant.

trahant in dicitur in iuribus in Regem, sed in offendit Regem in
 melius quas profert in civem. sic qui ignoraret Deum si at in iuribus
 in Deum tunc offendit Deum eo gradu offensivonis quo alij qui scienter
 offenderet Deum, coeterum ratione culpa quam committit contra proprium
 Deum dicitur Deo & offendit Deum supremum Principem cui omnia sub-
 diturum delecta duplicent.

Regis de peccatum Theologicum in iuratum & violas
 legis divinae, si p. a. violas legem qui oio ignorat legem & homicidium
 eius qui oio invincibiliter ignoraret Deum si p. a. peccatum theologi-
 cum. Et dicitur: ma. e violas, scilicet legis divinae cognita nego maiorem,
 & violas maius quatenus violas scilicet regulam rationis cognitam qua e
 participas legis divinae concedo, e hoc modo violaret legem Dei ille etiam
 qui ignoraret Deum, abstrahendo nunc an sit vel si sit possibilis de facto
 ea ignorantia in hoie operante male moraliter, e hoc q. de primo dubio.

De 210. a. dubio: an scilicet homicidium illud in exis-
 tente Deo vel contra de oio q. dimode ignorantia invincibili Dei habent
 tantam malitiam per quam est peccatum mortale, scilicet ex oppositione
 ad regulam rationis proponente illam malitiam obiectivam sicut in lemdixi
 late in disputate q. de veritate sectione quinta e b. ubi p. a. ubi es
 casu futuram quidem culpam gravem mortalem Philosophicam, si in peccatum
 mortale, videtur ibi dicta ne veram regere ea legamus.

SECTIO VI

Utrum actus bonus possit esse malus,
 vel e contra.

Non quavis nunc: quia idem actus potest simul ee bonus & malus, an
 ille actus qui nunc e bonus potest ee malus, e contra ille qui nunc
 e malus potest fieri bonus. supponimus. a. imo aliquos ee actus bonos
 si solum in patria sed etiam in via, q. impie negarunt Lutherus, alij,
 e alij huius temporis sectarii, docentes oia opera iusti ee bona sua pec-
 cata mortalia huc ex misericordia Dei per Christum illis si impentur,
 contra quem errorem videri potest Bohamius lib. q. de iudificatione cap. j.
 e jo. e Valencia in scienti disp. q. j. p. n. 5.

Suppono 2o ex dictis sectione precedenti bonitatem mor-
 lem formalem ee illam qua se tenet ex parte actus, declarata e bonitate
 obiectiva faculae illius. bonitatem formalem ipsius actus, ille quippe actus
 e bonus qui tendit ad obiectum bonum seu propter bonum di. malitiam obiectivam
 e dignum affectu non rationali, nec aliunde hinc in se malitiam per aliquam
 circumstantiam, ille. a. actus e malus scilicet qui vel tendit in obiectum malum
 obiectivum.

obiectum vel vitatur rōe alieij circūstantia, quo supponit
ingurim; an illa acty, qui nunc ē boni fōaliter v: q: pōt ēe mali
fōaliter vel e contra.

Pro quo supponendum 3tes bonitatem fōalem ēe duplicem
scilicet intrinsecam, & extrinsecam. bonitas fōalis extrinseca dicit
quam participat vng acty denominatiue ab alio a quo caatur. ita acty
exterior elemosyne ē boni bonitate fōali extrinseca quatenus denomi-
natur a voluntate bona & honesta qua ex p^{re} honesto imperat illam acti-
onem externam, dicitur a. illa bonitas extrinseca actui exteriori, qd
tota illa bonitas ē in voluntate imperante, & rōe acty exteriori additur
aliqua noua bonitas vel magis meritum, sed solum denominatur actio
exterior bona a bonitate nri extrinseca qua pcedat in voluntate bona.
Eodem modo inter ipsos actus internos dantur aliqui boni bonitate ex-
trinseca quatenus imperantur ab alio actu bono, v: q: actus fōci & bonis
& honestas denominatiue a voluntate pia affectionis a qua imperatur.
Item acty studendi ē boni denominatiue a bonitate voluntatis impe-
rantis studium & applicantis illud ad studendum, ex bono fine. Imo
inter ipsos acty voluntatis sūt aliqui boni hoc quod bonitates extrinseca
quatenus imperantur vel oriuntur ab alijs actibus bonis, talis ē acty temper-
rantia interius imperata ab actu charitatis, sūt c. si colam bonitatem
intrinsecam temperantem sed aliam extrinsecam charitatis qua ē in
actu imperante. bonitas a. intrinseca ē quam actus nri ab alio actu
in quo imārit ea bonitas sed a seipso immediate, sicut acty dilectionis
Dei seipso ē fōaliter boni licet nri imperetur ab alio actu bono. appellat
a. ea bonitas intrinseca, nri qd nri estualis actui vel aliquis modus in-
trinsecus in ipso, tam ē. supra diximus moralitatem nri ēe pccatum cōti-
ae. vel intrinsecum adaguate di actui bono, sed appellatur intrinseca,
qd ē saltem partialiter intrinseca & proueniens fōaliter ab ipsa pccatio-
ne illis acty ante quem nri datur talis bonitas, quare illi actui comparat
immediate, ea bonitas ad differentiam acty exteriori vel imperati, cui
bonitas nri conuenit immediate sed mediate ē vno extrinseca, cum ante
pccationem illis acty pcedat iam tota ea bonitas tam in actu interno ē
imperante. de malitia item fōali intrinseca & extrinseca eodem modo
pceditur ē sicut de bonitate, nam homicidium externum ē malum
fōaliter malitia extrinseca & denominatiue solum a voluntate im-
pccata occidendi, que voluntas ē fōaliter mala immediate, quare homi-
cidium externum nullam addit nouam malitiam nec nouum demeri-
tum super malitiam & demeritum voluntatis interna, sūt ubi nri ē
noua libertas, nri sūt noua malitia & nouum demeritum, acty a.
exterior nullam hē libertatem nouam sed necessario consequitur pccata
voluntate

voluntate interna quantum e ex parte ipsius operantis.

Unde ergo supponitur si sermo sit de bonitate e malitia extrinseca, res conueniunt in hoc qd idem actus exterior qui nunc e bonus extrinsece pot e malus e e contra, nam chemomyra v. p. externa qua nunc datur ex affectu misericordie potuisset dari ex affectu vana glorie vel superbie e. c. tota ergo difficultas e de actu interno voluntatis, de quo quidam vtiliter negant vllum actum internum bonum potuisse e malum, alij conuadunt de actibus voluntatis imperatis quibus bonitas vel malitia extrinseca prouenit ab actu imperante, negant vny de actibus n imperatis. alij conuadunt de utrisq; quamuis n de bono, alij tenent belouent de oib; ppe fieri de bono n bonum e de malo n malum, licet n ois actus pot fieri de bono, malo, vel de malo bonus.

Dico primo. aliqui vt actus eligi, adeo boni vt n uoluerint e malum malitia finali intrinseca, e alij vt adeo mali vt n potuerint e boni bonitate finali intrinseca. hanc e cois e cam docet S. Iasques sup. 20 num. 12. e alij multi quos refert e sequitur S. Salas tract. 7. disp. 3. sect. 12. sectio 5. Ita. a. jma. pars in actu dilectionis Dei super oia, hinc e. repugnat qd sit malus tantum malitia grauis, nam licet aliqui velint ppe e malum ex malitia, si aliquis v. p. exerceret enim actum alij necessitate eo tempore quo noceret sibi ad salutem, vel impediret alius opus qd tunc ex officio debeat facere sub culpa veniali, nemo tn dicit ppe e malum mortaliter, nam eo ipso e dilectio Dei super oia hinc e. repugnat e simul cum offensa actu ali graui e iudicium Dei. vno si dilectio epta fectissima qua aliquis vult placere Deo in oib; e nullo modo etiam licet ei displicere, n pot hinc actus e malus etiam venialiter perse loquendo, qn n pot hinc actus exerceri nunc quando sub culpa veniali debeat exerceri, nam e. repugnet reseruet ostio qd e n displicere Deo etiam venialiter. vixi q. h. loquendo vt prouidam a ca pcedente: an per accidens pot e ille actus rade ignorans in hoie ad iudicium tempus ignorante displicere. Res culpa omittendi sui muneris qd per exercitium illius actus impeditur. coeterum de actu extrinsece oem prouti quantiam in oicatu potmy adhibere exemplum in eo actu quo aliquis iurat: volo n committere vllam culpam vel aliquid vllio modo contra dictamen proprie consue, hic sane actus in nullo casu pot e malus, qa si aliquando n pot licite exerceri qd aliqua impedimento extrinseca iam tunc n pot physice e talis actus, alioquin si est, vellet hoo simul duo contradictoria, scilicet nihil facere vna scire, e tn exercere illum actum eo tempore vna vlam id prohibentem.

Et dicitur etiam xhois pars pta in actu oij Dei qui nunquam pot e

potest esse bonus, nam licet darentur pro aliquem breui tempore in eo errore
 verarij ut existimaret debere. Non in odio haberi, sed quia ille actus dicitur diu-
 rus ad eo quem nunc habet, quia ille tenderet sub motu honestatis tunc appa-
 rentis, sub quo motus non tendit nunc, quare hic actus dicitur qui nunc dicitur
 nunquam potuit esse honestus et bonus. idem dicendum est de hoc actu volo agere
 contra rationem et contra conscientiam, huius est actus repugnat uti potest has cum tendat
 in ipsam inhonestatem prout inhonestas est. de his hoc ipsum procedit in
 obitu qui ut scilicet magis ex obitu, nunquam est potest esse bonus, quia ad hoc ut
 est bonus debet tendere in honestum quia honestum est, ut in praecedentibus
 hoc autem non potest habere hic actus qui nunc non tendit in honestum quia honestum
 est, alioquin nunc non esset inhonestus ex obitu. Sed vel deberet esse alia tenden-
 tia et per consequens alius actus, vel nunc sit tendentiam in honestum quia
 honestum est, cuius contrarium supponitur.

Dico 2do. nullus actus bonus potuit deum esse magis ex
 obitu, nec ullus actus magis ex obitu potuit esse bonus. haec est ratio inter recentio-
 res, ex antiquioribus vero tribuitur Conrado, Bagreolo, Ferrarienti, Gabri-
 eli, Richardo, Almaris, quos refert et sequitur. Et or. tom. j. lib. 2. cap. 9.
 q. j. d. 2. e. cap. 3. q. 4. et 5. ratio vero potest: quia, ut modo dicebam, omnis actus bonus
 debet tendere in bonum quia bonum, si ut amor, si vero ut fuga debet fugere
 malum quia malum est aut quia inhonestum est, haec est differentia inter actum
 bonum et malum, quod actus potest esse magis licet non tendat in obitu quia malum est,
 nam qui coenat in die ieiunij non vult coenam quia prohibita est sed quia delectabi-
 lis est bona, at vero actus bonus debet tendere in bonum quia bonum est, si est e. castus
 qui fugit lasciviam et avaritiam, nec est misericors qui dicit de moyse
 quia vanam gloriam, sed qui mouetur ab honestate carum virtutum.
 igitur ergo actus bonus. Ergo semper est actus alius virtutis debet ten-
 dere in honestum quia honestatem ipsam, ex hoc autem fit illud actum nun-
 quam potest esse malum ex obitu, quia hic actus movens non potest tendere in idem
 obitu tendentia est in obitu est et huius actus. Et quomodo hic actus manet
 idem semper tendit in eleemosynam quia honestatem eleemosynae. Et non potest esse
 malus ex obitu. potest consequi: quia honestas eleemosynae non potest esse mala, sed hic
 actus non potest unquam habere aliud obitu nisi honestatem eleemosynae et
 nunquam potest habere obitu malum. ex quo etiam potest 2da pars rethorice
 scilicet nullum actum malum ex obitu potest fieri bonum, quia in obitu illud
 erat malum et non habebat honestatem obiectivam. Et si postea actus fertur
 in honestatem obiectivam iam fertur in aliquo ex parte obitu in praesentia
 non ferbatur, et per consequens erit alius actus, vel non manet idem actus
 debet manere eadem tendentia ad idem obitu ex parte obitu.

Dico: ponamus hominem comedentem carnes in die ieiunij
 cum ignorantia prohibitionis, ille actus est bonus obitu ex virtute benignitatis,
 vult est.

vult e. comedere qd substantiam corporis, adueniat tunc memoria
prohibitionis, confirmatur, tñ uem acty ex eodem motivo, iam ille acty
erit malus, qd pñ hoc ^{1077a} vult malus n̄ requiritur qd volitio hñt pro obto
ip̄tam prohibitionem, sufficit sc̄ia illig e p̄seuerantia volitionis
tendentis in uem obto prius. Sed contra, qd si ille prior erat actus
temperantia & habebat pro motuuo, honestatem temperantia & vo-
lebat illam comeditionem qd bona & honesta erat, sed postquam condat
de prohibitione iam n̄ apparet ulterius illa com obto honesta & bona
sed mala & inhonesta & n̄ p̄t adhuc velle comeditionem qd bona & ho-
nesta est.

Dices adhuc manet illa comedio honesta & bona secun-
dum se licet sit mala per accidens qd prohibitionem & p̄t adhuc perse-
uerare uem acty tendens ad honestatem quam hñt illud obto secundum
se. Sed contra, qd ut aliquis acty sit honestus n̄ sufficit tendere
in honestatem ut uem quam obto hñt secundum se, sed debet tendere
ad honestatem quam hñt hic & nunc in his circumstantiis, alioquin
dicit aliquis voluntatem suam ad ueritatem tendere ad obto honestam secun-
dum se licet ad honestatem proce adu p̄olem secundum se, licet hic
& nunc per accidens illud obto sit inhonesta eo qd sit uxor aliena,
item voluntatem crapula tendens ad obto honestam secundum se licet
ad substantiam corporis qua de se e honesta, licet hic e nare hanc comes-
tio sit inhonesta & c. quia oia ut absurda. fatentur enim exo e actum tem-
perantia quando honestus e debere tendere ad cibum qd honesta rem
quam hñt e nunc. It̄, n̄ p̄t honestatem quam alias p̄t habere, honesta-
tas a. quam hñt e nunc hñt melius necessario carentiam tobis prohibiti-
onis seu malitia obiectiua, nam bonum & honestum debet ee ex integra
causa, sicut malum ex quocunq; defectu & adueniente prohibitione
iam n̄ manet eum illa comeditione honesta obiectiua qua erat motuum
prioris actus.

Confirmatur: qd nemo dixerit ee actum misericordia
se potius impetatis comburere imagines Ch̄i & sanctorum ad calefaci-
endum pariter in hyeme, nam licet fouere pariter & eadem se ut bonum
& honestum sit hic e nunc cum tanta breuicordia sanctorum & honores-
tum & bonitas obto secundum se n̄ sufficit ad actum in talis nisi prout con-
iungitur cum carentia ois inhonestatis e malitia. Ita a. a priori e qd
honestas quam obto in aliis circumstantiis haberet, n̄ p̄t molere ad egen-
dum illud ip̄ his circumstantiis quibz n̄ hñt honestatem sed inhonestatem,
sicut utilitas quam aliqua medicina hñt respectu alterius hñt aliter
dispositi n̄ mouet ad retinendam eam in aliis circumstantiis in quibus
p̄ong nocet quam proderit & honestas obto secundum se ut prout
e secundum

quod ab his circumstantiis n̄ facit ob̄i amabilem h̄ic ē nunc quare
 ut h̄ic ē nunc honeste ametur debet amari p̄ honestatem quam h̄ic ē
 nunc p̄ habere. conuenimus ergo in eo casu quo quis ex motu
 temperantia comedit carne de ore oīo cessare ab eo actu ubi primum
 ē dicitur prohibitionem qd̄ si ulterius comedat n̄ est iam eandem actum,
 sed alium qui h̄t alius motuum diuersum scilicet delectationem vel res-
 tentiam corporis n̄ honestam sed inhonestam vel p̄sistentem ab honesta
 ē inhonestas.

Dico 3tio. aliquis actus voluntatis qui ē bonus ex ob̄o
 potuisset ē aliunde malo malitia foali immixtata, ē contra aliquis
 actus malus n̄ ex ob̄o potuisset ē simpliciter bonus. in hac re conue-
 nit cum P. Vazquez ubi supra, Septima disp. 2. q. 15. puncto 6. et alius
 m̄stros, quos refert et sequitur Salas ubi supra num. 171. P̄ q. q̄
 hoc ut actus sit simpliciter bonus n̄ sufficit qd̄ tendat in ob̄o vnde quod
 bonum, sed requiritur qd̄ in nullo circumstantia tenens se ex parte
 ipsius actus redat eum malum, p̄ e. contingere ob̄o ē oīo bonum ē actu
 rei malum rāte alius circumstantia, v. g. dilectio Dei ē q̄ v̄m de
 infinita Dei affectione h̄t ob̄o oīo bonum, p̄ t̄ h̄ic actus ē ē nocuus
 mea sanctati vel impediit me a negotio et rebus meis bene pertractandis,
 ē vitiosus poterit exercituum h̄ic actus ē culpa venialis h̄ic ē magis q̄
 idem actus si mihi n̄ noceret nec me impediit n̄ est malus sed oīo bonus
 ē honestus, ut ergo actus bonus ex ob̄o fuerit malus cum aliis circumstantiis
 n̄ ex ob̄o, sed ex alia circumstantia tenente se ex parte ipsius actus.

Ques. adueniente illa circumstantia iam n̄ est idem
 actus, nam tunc est actus malus et vitiosus q̄ n̄ est actus simpliciter et vir-
 tuosus infusa, grāa ē. n̄ conuenit ad actus vitiosos et malos. aliqui
 volunt doctrinam nr̄a sc̄hois extendi etiam ad actus vitiosos Dei
 v̄m modo n̄ ut illa affectum de dilectio, quam diximus qua h̄o vult Deo
 in ob̄o clare, h̄c ē. n̄ p̄ ē culpa actuali etiam veniali, illam a
 dilectionem qua h̄o vult Deo n̄ dupliciter in re grāa dicunt qd̄ ē
 culpam venialem rāte alius circumstantia. Ita Solus p̄mo de nat̄
 et grāa cap. 22. in 2o corollario, et alij recentiores Thomistae, quos sequitur
 Salas ubi supra num. 169.

Alj idēo negant possibile. ita Vazquez in p̄enti disp. 22
 cap. 4. q̄a charitas n̄ agit remota teste Paulo j. ad Corinth. 13. qua
 p̄t̄na loquendo saltem de malitia foali immixtata ē int̄m̄ica,
 de qua n̄que agimus, ē de dilectione humana magis mihi placet, q̄
 sicut actus fidei infusa n̄ ē ē talis, eo qd̄ fides infusa p̄ virtus dilectio-
 nis, ita actus dilectionis humanae n̄ ē ē magis est charitas infusa
 ut virtus voluntatis, cuius affectio consistit in rectitudine et conformitate
 cum

cum regula raris, neus pfectio illecty conisdit in conformitate cum
obto, etiam a. inter acty malos eo ipso nis difformis regula raris re-
pugnat illi. Et actum virtutis infusa n mltis quam a huius facto ex acti
virtutis fueri infusa.

Sufficiat ergo nobis probare xhoem nrām in actibz
nāalibz. v. g. in actibz quo quis gaudeat de beatitudine. intrinsecalibz
vel de bono proximi, qui acty. Et boni ex obto, adut in fieri mali mali-
tia intrinseca quando est prohibiti hic e nune pp, aliq nocumer-
tym qd mhi vel alijs, ex eiusmodi actibus consequeretur, qua prohi-
bitione satis iam ipi acty n est simpliciter ystrosi e honesti sed
virtuosi e inhonesti. Et licet ex parte obti n haberent malitiam vel
inhonestitatem.

Hic doctrine opponit se P. Romingh & lib. j. de
moralitate actuum rymnāalium. cap. 3. nam jos negans eo casu fa-
turum eundem actum, qd pcut n pōt a mari medicina ut igna quā hie
e nune e noxia, ita n pōt ex uno motivo honestatis egressi actum
quem hie e nune video e inhonestum. Et in me n eicere eum actu
qd ipse acty est honesty, sed qd ipse obto e honestum, e quidem n qd omnia
qd obta ut honestum, e qd aliunde acty ut inhonesty, e per consequens
n repugnat eicere actum qd honestatem obiectivam licet videam ab-
unde actum ipsum habere inhonestitatem formalem.

Probetis ex supra dictis qd obto e honestum mhi honestate
obiectiva e e dignum affectu meo qd supra explicatum e, quando a ego n
potm hie e nune licite amare aliq obto illud e dignum, hie e nune meo
affectu, cum n pot licite meus affecty tendere in illud hie e nune. Et tunc
n cognoscitur illud obto ut honestum hie e nune ut honestum in alijs
actum dignis, atq, qd hie e nune n amatur qd honestatem obiectivam quam
hāc simpliciter e absolute, sed qd honestatem quam haberes in alijs circumstan-
tis.

Confirmatur e explicatur. qd m m d r a r e. agrotō v. g. licet hāc
me bonitatem proportionatam nra nāx e dignam nra affectu, quāto tū
impertit auctōritatem necessariam sicut n hō bonitatem obiectivam ad equatō
nem hie e nune e dignum affectu nro. Et eodem modo quāto qd concupiscenti-
equententem se ex parte ipis, acty amor reditur illecty, obto n habet
bonitatem e honestatem obiectivam ad equatam, cum hie e nune nōt nra
nra affectu nro.

Et honestatem obiectivam videre in dignitate obiectiva
qua obto ex se e dignum meo affectu hie e nune, n vero in amabilitate, for-
maliter procedente a meo amore qui pot licite ferri in tale obto, me e.
solam movet bonitas tenens se ex parte ipsius obti qd a me, bonitas a.
ipis

igitur amoris non tenet se ex parte obiecti. Et honestas obiectiva tota debet tenere se ex parte obiecti, et si debet includere negativam circumstantiam malae tenentis se potius ex parte ipsius amoris. factum malitiam illam tenentem se posse ex parte ipsius actus quando cognoscitur sufficere ad hoc ut voluntas non amet, sed si bene oportet elicere alium actum reflexum quo nolum amorem talis obiecti per malitiam ipsius amoris, et respectu huius actus reflexivam circumstantiam illa est malitia amoris. hoc si est obiectiva vel est malitia seu inhonestas obiectiva pro quam voluntas fugit obiectum turpe nempe ipsum amorem, et eodem modo fieri potest amor reflexus quo velit ipsum amorem bonum pro bonitatem et honestatem ipsius amoris. et verum amor directus obiecti non movetur a bonitate sibi sui ipsius, sed per se a bonitate tenente se ex parte obiecti. Si solum amat, atque adeo solum attendit ad ipsius obiecti bonitatem. potest ergo manere tota bonitas obiectiva quam amor respicit in obiecto etiam si ad illam circumstantiam aliqua mala tenens se ex parte ipsius actus, ad huc et obiectum haberet totam dignitatem obiectivam et totam amabilitatem pro convenientiam ab obiecto, nec non haberet illam amabilitatem quae denominatur extrinseca proveniens a prohibita amoris qui huius est nunc huius tenentis circa illud obiectum. ad arguendum ergo in forma dicitur distinguendo maiorem honestas obiectiva sicut in dignitate tenente se ex parte obiecti scilicet, in dignitate seu amabilitate proveniente ex prohibita huius ipsius amoris nego, et sequenter ad arguendum minor eodem modo, tunc non est obiecti dignitatem nec amore quantum est ex se nego, ob impedimentum tenens se ex parte amoris ipsius concedo, et hoc negatur sequentia.

Ad confirmandum. Res in eo casu variari bonitatem tenentem se ex parte ipsius obiecti, nam ministrum infirmi quando impedit aurationem dentium laevi non est bona, quae bonitas vel defectus illius non interius bonitatem volitionis, sed tota se tenet ex parte ipsius obiecti et hoc est honestas obiectiva; et verum in ipso casu circumstantia illa tota se tenet ex parte solius volitionis nec potest esse bonitas obiectiva non moveat ex parte obiecti, ut dicitur.

Itaque locuti sumus de bonitate et malitia intrinseca seu immediata; nunc de bonitate et malitia extrinseca seu mediata quae sunt voluntatis actus et voluntatis huius ex alio. Dico ergo quod actus bonae bonitatis extrinseca potuit eam carere et habere malitiam extrinsecam, et contra actus malae malitiae extrinseca potuit eam carere et habere bonitatem extrinsecam. hoc scilicet supponit unum actum voluntatis scilicet bonitatem vel malitiam propriam potest participare aliam extrinsecam ex alio actu voluntatis, hoc modo quo actus potest externa participat moralitatem denominationem ab actu interno. quo supposito dicimus quod actus externus qui nunc est bonae extrinseca pro bonitatem voluntatis a qua procedit, potuit procedere ab alia volitione mala et esse malae extrinsecae;

ita

ita eundem actum voluntatis qui procedit ab alio actu bono, & pro hoc bonitatem extrinsecam potestet procedere ab actu malo & habere malitiam extrinsecam. quomodo, a. unq. actus voluntatis pot. conijcere bonitatem & malitiam alteri actui eundem voluntatis, & a. unq. actus extrinsecus ad actus etiam virtutum infusarum, videndum erit disput. sequenti.

SECTIO VII

Utrum malitia moralis contrahatur ex circumstantiis
obiectivis quando ^{faciliter} non intenduntur?

Ratio dubitandi e. ex supra dictis, q. in primis negari n. ab h. multa sunt circumstantia qua etiam n. ^{faciliter} & intentionibus potest referre suam malitiam, nam qui occidit (lesurum v. g. licet n. intendat circumstantiam sacrilegi, & sacrilegus, & sic de alijs, & hac e. differentia, ut supra diximus, inter actum bonum & malum, q. ad bonitatem moralem requiritur a mari bonum q. bonum, ad malitiam vero strahendam sufficit prope qui id q. malum e. licet n. ametur ^{faciliter} q. malum e. abunde. a. videtur e. aliqua circumstantia qua n. datur malitiam nisi ^{faciliter} intendatur, inter quas potest esse nocumentum spirituale, alterius q. sequit. ex malo peccato, quando v. g. ex peccato unius altere etiam movetur ad peccatum, vel quando aliquis videt alteri furtum, n. e. videtur ibi speciale peccatum scandalum nisi intendatur, item qui interficit ut furetur n. peccat peccato homicidii peccaret si occideret ex affectu mali alieni, qua videtur e. doctrina s. Thomae q. 72 art. 9. ad 2um. & 2da 2da q. 53 art. 2 ad 3um, & alibi dicentis circumstantiam n. transferre, actum ad aliam speciem nisi intendatur quando e. diversum motuum.

Propter haec in hoc puncto varia sententia. Quaedam varius fuit, aliquando e. videtur ex ipso q. circumstantia ad magis sit directe voluta licet n. sit ^{faciliter} intentata, aliquando t. de 2da q. 53 art. 2 dubij manet & desiderat in hoc magis doceri quam doceri. alij distinguunt de nocumento q. sequitur ex opere, a. h. opus bono, vel ex opere secundo ut n. malo; in uno casu dicunt dare speciem malitiae, in 2do a. negant. alij e. contra in imo actus negant & in 2do dicunt; authores utriusq. sententiae vix q. d. Salas qui late hanc questionem tractat s. tom. tract. 7. sect. 3. cap. 3. sect. 9. & 2. tomo tract. 3. s. 2. q. 5. sect. 35. & apud Vasquez disp. 101. & 102. q. 1. a. Vasquez distinguit alio modo de peccatis qua in terrenis numerantur, vel qua n. numerantur in terrenis; de primis dicit n. strahere speciem malitiae nisi e. circumstantia directe & ^{faciliter} voluta & intentata, eius de 2dis. hinc inferit sacrilegium, furtum, homicidium p. strahi ex circum-

stantia

stantia invidete, voluta, imo culpabiliter etiam innotabate, contra vero
 malitiam ody, invidia, ingratitude, inobediencia &c, si contracti
 nisi foaliter intenduntur, ga corum triam malitia interiori commutatur.
 hinc etiam inferit gleem scandali tunc sibi dari quando aliquis directe
 & foaliter intendit ruinam spiritualem proximo, ga erusmodi peccatum
 interiori sumatur. rationem vero discriminis inter utriusq; generis peccata
 ricit eam ee qd malitia corum qua exteriori consummatur, malicio e in
 actu exteriori, ideod derivatum in internum, solumq; derivatur ad hoc ut
 actio exteriori sacrilegy sit mala qd sit voluntaria, nam ipsa de se e sacri-
 legium, a hoc q, ut sit voluntaria sufficit si sit voluta invidete & a hoc
 etiam ut strahatur malitia sacrilegy id sufficit. scius invidetum e
 de yis qua interiori consumuntur, nam corum malitia majori videtur
 in actu interno & ex eo derivatur ad externum, h p a. reperiri in actu
 interno nisi in quantum per affectum tenemus ad illam curam boni-
 tatem & quoties affectus variatur circa illam variari debet etiam malitia
 & per se peccans talis malitia in gce h reperitur nisi quando datur talis
 tendentia in gce scilicet tendentia foalis.

Hac regula n videtur satis facere ad proponendum,
 ga n videtur vobis, nam inprimis aliqua qd peccata gpe interiori sum-
 mantur in quibz ex circumstantia n foaliter intendit strahatur peccati-
 aliis malitia, ut si quis gaudeat de morte patris n qd pater e ad qd
 malum eige, idcirco illud odium contrahet malitiam specialem qd circum-
 stantiam paternitatis, & tñ eige malitia interiori sumatur. rñtus ali-
 qua peccata in vobis p. Vasques n contrahunt specialem malitiam ex
 circumstantia directe voluta, qua tñ videntur interiori sumari, ut ino-
 bedientia, scandalum, & alia huiusmodi, nam inobediencia e n facere qd
 ferit superior, sicut invidetia e n reddere, qd debetur dño & sicut
 invidetia consumatur exteriori, ita inobediencia. item scandalum e pro-
 bere occasionem rumie spiritualis proximo, sicut e cadm damni corpora-
 lis e peccatum qd consumatur exteriori, ita peccatum scandalum e ex his qua
 consumantur exteriori. qd si dicas inobedienciam foalem specialem ehere
 semper componari interiori, ga e illa qua mittit ope preceptum ex motivo
 foalis inobediencia per qd distinguitur ab inobediencia late sumpta, ita
 ego dicam dari qd dupliem invidetiam vnam letam qua sumatur ex-
 terius, alteram invidetiam foalem, & specialem qua vult negare sus-
 alienem ex motivo invidetia, & hanc ehere etiam communem interiori.
 hie ego deseruit ppo praxi hac regula ad cognoscendas circumstantias
 qd indirecte voluta refundunt vel n refundunt malitiam specialem in
 voluntatem.

Pro resolutione advertite aliud ee qd aliqua circumstantia
 refundat

refundat malitiam, alius vero q̄ refundat malitiam specialem, nam
certum e peccata mortalia habere malitiam infinitam, saltem secundum
quid, e, ut aliqui volunt, infinitam simpliciter ex eo q̄ in eis ita Deum
infinitum, qua circumstantia n̄ e finaliter nec directe voluta a fure vel
labeo, e tñ illa circumstantia n̄ adfert specialem malitiam, q̄a nomi-
rum illa e malitia virtus qua reperitur in oibz peccatis, atq̄ adeo n̄ p̄
p̄tinere ad rem specificam huius peccati.

Hoc supposito existimo oem circumstantiam qua secun-
dum se adfert difformitatem completibilem cum regule rationis referre
malitiam etiam n̄ ametur finaliter vel directe. Sed solum indirecte,
nec in hoc esse, ullam differentiam assignandam inter has e illas circum-
stantias, n̄ tñ oes circumstantias indirecte volutas dare specialem mali-
tiam in confessione explicandam.

Pa pars huius ratiois corus e, camā defendit Valentia, & uel
Meina, Ariandis, Henris, Durandis, quos refert e sequitur Salas Do-
ctor. ut supra, num. 124. e sumitq̄ dicitur ex l. Thoma 9. 2o. art. 5. e 9.
e 9. 13. art. 3. e 2da 2da 9. 99. art. 2. e 3. e 9. 154. art. 1. additum, e
alibi saepe, e ex h̄ic s. Ethic. cap. 3. e 6. e ratio e clara ex supradictis,
q̄a h̄ic e differentia inter bonitatem e malitiam, q̄o aliu bonum n̄ re-
spondet honestatem nisi ametur, ipsa bonitas ipse, obtinet a malum etia-
am n̄ finaliter n̄ ametur q̄ malitiam refundere, nec e. requiritur adhuc
ut aliquis, sit fur q̄ furetur pro malitiam furti, sufficit si furetur ex
quocumq̄ fine id faciat, e idem e de malitia sacrilegij, pericij, e alij
e nulla erit circumstantia que si indirecte ametur n̄ potest malitiam
refundere, nulla e. p̄o dicit ratio cur n̄ potest, e aliunde militat in oibz q̄o
virtus q̄o voluntas qua malum vult mala e. Da vero pars ratiois
q̄o scilicet n̄ oes e quocumq̄ circumstantia afferant specialem maliti-
am, e istas, q̄a aliqua e circumstantia q̄o rales q̄o reperantur
in oibz peccatis, illa. a. n̄ potest dare malitiam specialem nisi specia-
liter amentur e quantavis dicit malitiam, n̄ tñ semper specialem.

Tota ergo difficultas e in assignandis illis circum-
stantiis qua dant malitiam specialem, e illis que solum dant malitiam
generalem, que difficultas videtur e q̄a ex eius definitione oritur que cir-
cumstantia debeant vel n̄ debeant in confessione explicari. p̄o. a. videtur
Responderi illas addeere specialem malitiam que reperantur in alijs
peccatis e n̄ in oibz, illas vero n̄ addere, que reperantur in oibz, nam
eo ipso malitia illa n̄ erit specialis sed corus p̄o. e. ceterum nisi aliquis
magis in particulari explicetur, videtur adhuc ea doctrina per un-
virtus. remanet ergo adhuc difficultas quantum circumstantiis erit
generales e que speciales, justam cum multa n̄ explicentur in confessione,
qua tñ

qua tñ n̄ videntur reperiri in oibz peccatis, qualis ē circumstantia
ingratitudeis seu peccare contra benefactorem. item scandalum
seu ruina spiritalis proximi iniurice ē n̄ foaliter volita; quod et
ergo peccatum regulam exagymare, obijcens contra eam aliquas
circumstantias de quibz p̄t ēe maius differentias.

Primo itaq; obijc p̄t circumstantia scandaliz, de quo
cōtiter dicit solent n̄ ēe peccatum speciale nisi ruina proximi
foaliter sit intentata, ex hoc a. fieri videtur eam circumstantiam
iniurice volitam nullam dare malitiam, nam si aliquam daret ille
ēet specialis, siquidem n̄ reperitur ea circumstantia in oibz peccatis ut stat.
P̄t de re ipsa convenire, quidem des in corpō ruina spiritalis proximi
iniurice volita, quando attentis oibz circumstantiis ego sum corū eā
illis, & tunc magno incommoto potum illam vitare, si impetatur mihi
adversam, & debet in confessione exprimi, ut ex corū sententia multis
relatis observat P. Sanchez lib. j. in Decalog. cap. 6. num. 6. an vero
dicendum sit semper peccatum speciale scandalum, n̄ des veniunt.
aliqui e. negant nisi ruina sit foaliter intentata. quibz accedit Vas-
ques & Sanchez ubi supra eas similitudines habere pro se expresse. S. Thomam
Ead. d. 9. q. 43. art. 3. ubi ait scandalum ēe peccatum speciale quon-
ia ruina proximi ē per se intentata, n̄ quando ē per accidens. alij
verō multi tunc etiam concedunt ēe speciale peccatum, quos refert
& sequitur Salas ubi supra num. 127. & seqq. qd colligunt ex corū modo lo-
quendi sermone, & ex illo Matth. 18; ubi ad scandalum nunquam referri debet
p̄t foaliter intendatur, sed solum qd causetur ruina spiritalis in proximo
& qd aliquo rarisime vel nunquam scandalum contingeret, quis ē. & qui
intendat in ruina proximi spiritali qd ipsam. & tñ peccatum scandalum
frequentissimum ē, necesse ē. & ut veniat scandalum in hoc sensu dicitur
a. 100. aliqua licere vel n̄ licere qd scandalum, ut licet dimidare confessi-
onem ad vitandum scandalum, certum ē. & tunc n̄ ē periculum ruinae
spiritalis foaliter intendenda. & nomen scandalum datus est, quia scilicet
venit mihi videtur, licet magna ex parte, sit quatio de noie, qd ad spe-
ciale peccatum imputata n̄ requiritur qd damnum proximi foaliter in-
tendatur, ut videmus & nec ad speciale peccatum scandalum id requiritur.

Nec S. Thomas contrarium docuit, nam in loco cit. tam
requirit qd ruina alterius sit per se intentata de hoc ut dicitur speciale peccatum
scandalum ē accipere illud per se in eo sensu in quo nunc loquimur, sed prout
dixerat art. 1. si quando nram actionem ēe occasionem ruinae alterius,
quando scilicet illam n̄ intendimus nec actio nra de se ad id ordinatur, ali-
quando vero per se, quando vel illam ruina intendimus, vel actio ipsa de se ad
id ordinatur in his circumstantiis. ad hanc ergo doctrinam remittit se S. Thomas

dicto

dicto art. 3. in corpore, & iuxta eam dicit scandalum esse speciale peccatum
 quando per se intenditur ruina alterius, hoc est, quando intenditur ut finis sci-
 licet, vel finis operantis vel finis saltem ipsius operis, quia s. Thomae mens
 est aperte ex ipsius verbis sequentibus dum explicat hoc ipsum exemplo furti,
 si deo dicitur esse generale peccatum in rebus, sed per furtum intenditur
 speciale nocuum proximo. quis a. dicit ad peccatum furti requiri
 quod nocuum proximo intendatur scilicet ab operante. in hoc etiam
 forte sensu dicit s. Thomas q. 72. art. 9. ad 2. ubi dicitur quod
 si dare spem peccato nisi sit motuum, quia verba ista de obli peccatis,
 & deo dicitur diffinitio sed eorum sensus per legitime de motu in actu
 primo, hoc est, nullam circumstantiam dare spem peccato nisi qua per modum
 peccati & diversi motui potest iuxta regulam rationis removere voluntatem
 ab illo peccato, & deum videtur etiam de peccato scandalum supponere s. Thomas
 q. 73. art. 3. in corpore. & ad 3. iam.

Factor quidem quando ruina ipsius proximi scilicet
 intenditur a scandalum art. tunc peccatum est in alia specie specialissima scan-
 dali, quam non habet quando illa ruina non intenditur, est. c. quasi quidam d
 cum in ipso actu. si quidem est gravissimum peccatum, cum hoc sit stat
 licet sit indirecte voluta illa ruina potest dare aliquam spem scandali quam
 non haberet illud peccatum si non adesset ea circumstantia. si etiam fortasse
 in invidiam, in irreligiositate, & aliis reperietur, diuerrum est. fortasse
 peccatum erit in specie contra religionem, negare Deo cultum debitum ex fine
 lucrari pecunias, diuerrum vero ex fine ipso irreligiositatis est affectum
 in honorem Deum, & diuerrum vitium erit furari pro lucro, vel furari
 pro meram affectum in iustitia, & utrumque in peccatum erit in iustitia.

Hinc infero obiter contra Cajetanum q. 72. art. 6. ob
 q. 7. art. 4. nocuum directe vel indirecte volutum dare eandem
 spem malitiae dum sit in neutro casu sit scilicet intentum parum est. re-
 ferre velle hominibus indirecte, aut velle dare eam ex qua sequatur homi-
 cidium. comparando. c. circumstantiam volutam scilicet cum voluta solam malitiam
 directe vel indirecte, tunc factor regulariter circumstantiam scilicet volutam
 dare spem diuerrum ab ea quam est circumstantia voluta malitiam, ut in ex-
 emplo scandalum & etiam in religione, nam diuerrum peccati est negare cultum
 Deo, & ipsam spem. Principis, & negare cultum Deo ex contemptu scilicet
 sed ex affectu erga irreligiositatem, si quidem fortasse erit in iustitia,
 nam alia species iniustitiae est furari pro lucro, alia vero est magis iniustitia
 furari ex affectu in iustitia, & in ipsa luxuria alia species est co-
 ntra ex affectu in iustitia, & alia fortasse si fuerit ex affectu scilicet nocendi
 ipsi futuro quod est rixum malitia luxuria, & sic de aliis virtutibus dici potest
 in singulis videtur magis obligare ad hoc ut non fiat scilicet contra ipsas,
 quam

quam ad hoc ut n. fiat malititer, sicut obedientia magis dicitur prohibere con-
temptum precepti, quam eius simplicem & malem violationem.

2do. obijci potest ex peccato dicitur curia malitia contrahi n. et
per voluntatem indirectam illicitam circumstantia & n. oes circumstantie
indirecte volute refundunt malitiam. R. facile. ex dictis negando conseq.
nam licet circumstantia indirecte voluta n. refundat malitiam ois peccati,
n. sequitur qd n. potest refundere specialem malitiam, imo hoc ipsum constat ex
emplo dicitur, nam malum temporale proximi qd, ego potest fieri facilius male n. et
in medio volendo indirecte. qd sequitur, licet n. det malitiam dicitur scilicet, dat
tamen malitiam specialem dicitur malis seu peccati contra gravitatem & eodem
modo ruma spiritualis quam potest fieri, facile impediri ex merito dicitur vel factis
& n. in medio, licet n. det peccatum scandalum scilicet, dat tamen peccatum scandalum in actu
qua simpliciter appellatur sua natura.

Tertio obijci potest de actu que quis delectatur de esse
carnium in die ieiunij, cuius obijci h. circumstantiam difformem virtuti
obedientia & regule raris, et tamen illa circumstantia n. refundit malitiam
in actione delectationis nisi delectatio sit de ipsa circumstantia & n. videtur
vera regula illa de ois circumstantia. Hinc peculiariter difformitatem cum
regula raris refundit malitiam in t. voluntatem etiam n. intendatur.

R. regulam suppositam n. esse de circumstantia utcumq;
sed de circumstantia qua sit saltem indirecte, voluta, in casu a. d. dicitur curia
circumstantia illa inobedientia n. e. voluta indirecte, illud e. dicitur volutum
indirecte qd ita e. connexam cum obijci indirecte, voluto ut n. ponatur ut unum
sine alio, & ideo qui vult viciem dicitur male indirecte, au interpretatur velle,
aliquid propter locum sit in voluntate absoluta, comedere tamen carnes, qd cum n.
potest poni eius carnium hinc e. nunc abijci violat legem, qui vult absolute, come-
dere carnes dicitur indirecte e. interpretatur velle, violat legem, hoc a.
n. h. locum in ordine ad delectationem simplicem per quam hinc n. vult comedere
carnes absolute, sed delectatur in carum comestione, recurrendum se. p. p. n. d. n.
do a circumstantia prohibitionis prout vult comedere, tunc e. illud obijci, a t. q.
voco n. vult etiam indirecte, circumstantiam violat legem.

Per hoc tamen n. intendimus actum delectationis n. potest contrahere
malitiam & difformitatem ad regulam raris, nam in primis delectationes vere
re, etiam n. p. n. d. n. t. ex parte obijci a prohibitione, manens male, raris dicitur
religioni vel soluti qui n. delectat tales delectationes se inconuenientia que
apparet delectationes afferunt contra virtutem temperantia, de quibus h. e. hinc.
leg. agentis, deinde delectatio de malo proximi qd malum eius dicitur turpis, qd
ex parte obijci n. p. n. d. n. a malitia, cum delectatur de malo ut malo, proximi.
de 3to delectatio e. gaudium absolutum de morte, patris, licet n. p. n. d. n. t.
scilicet ad circumstantiam paternitatis, adhuc manet male, qd gaudium
absolutum

absolutum de re, fertur etiam indirecte ad circumstantias sicut volun-
tas absoluta. quare sicut in licet desiderare mortem patris etiam in
intendatur foeliter cum circumstantia paternitatis, ita nec licet gaudere
absolute, nam qui desiderat vel gaudet absolute, non ponitur mors patris
cum qua e' necessariq' connexa mors patris, vult indirecte non ponatur mors
patris, si e' magis proinde gaudium absolutum a circumstantiis quam
voluntas effraax illi obti, unde idem diciturum est de eo qui gauderet abso-
lute de esse carnum contra prohibitionem scienter factam, licet in gauderet
foeliter de transgressionem legis, tunc ad hoc e' est mala delectatio pro indi-
recte, gauderet de circumstantia, scilicet eandem rationem. aliter est si gauderet
absolute peccatum confectione in die ieiunij facta ab eo peccato pro obliuione
prohibitionis, tunc e' auferitur mala circumstantia ex parte obliuione, cum co-
medit illa cum obliuione non maneat mala, et pro consequens delectatio non de cir-
cumstantia mala etiam indirecte, sicut etiam potest aliquis pro eandem rationem
desiderare comedere carnes cum obliuione inculpabili prohibitionis, tunc e'
si desideraret aliquid malum etiam indirecte.

Quarto obicitur exemplum gratitudinis, nam circum-
stantia benefactoris non dat specialem malitiam quando foeliter non intendit
ipsa ingratitude. pro gratitudinem non e' ex virtutibus obligantibus sed pro-
cepto ad omnes suos actus, pro solum ex consilio, ideo non minus si ea circumstantia
indirecte voluta non det malitiam in confessione explicitam. obligat quidem
subcepto ad non remuneratum foeliter benefactorum, in eo retribuendum
illud pro quidem oritur ex natura salis virtutis qua fundatur in pura libera-
tate contra quam non facile peccatur. potest tamen deo magna e' beneficia
collata ut obligaret etiam gratitudo ad non contumeliosum benefactorem,
in quo casu illa circumstantia etiam indirecte voluta potest referri ad ma-
litiam vel venialem vel aliquando etiam mortalem. si v.g. cum qui te-
netur prope a morte se liberavit tu sine causa inuide-
re occidit, quis dicat illud homicidium non habere pecuniam malitiam
gratitudinis ingratitude pro, nisi ea circumstantia e' solum indirecte
voluta? hac etiam de causa episcopo oia peccata non habere malitiam ingra-
titudinis contra Deum liberatum non minus benefactorem.

Quinto obicitur exemplum obedientie contra quam non pecca-
tur speciali peccato inobedientia nisi aliquis foeliter violenter peccatum ex
contemptu inobedientia, ut docet S. Thomas 2^a 2^a q. 105 a. 1. ad 1um.
Et non dicitur de aliis virtutibus sic etiam contra obedientiam non dari du-
plex vitium, alterum inobedientia foelis quod e' contemptum, et quam S. Tho-
mas de proprie e' generaliter inobedientiam; alterum inobedientia quam
S. Thomas appellat pro mala, quod e' quod in malitiam adit, in speciali
tem, pro reperitur in aliis peccatis, quod e' ipsa pro peccata, cognoscuntur
de contra

est contra legem. si in per possibile vel impossibile. est aliq. peccatum qd n
 est contra legem, n haberet hanc malitiam inobedientia quam de facto
 sunt oia peccata. Ado aliqua peccata est etiam contra legem suam a nam
 in quibz iter inobedientiam geritalem tra Deum e etiam inobedientia tra
 hominem qd qua sit quoni: an sit in confessione explicanda tanquam specia his
 malitia. e distinguendum e nam si, ut aliqui volunt, inobedientia contra
 Deum e tra hominem differat specie, explicanda erit inobedientia contra ho-
 minem; si vero, ut alij sentiunt, n distinguantur specie, n erit necesse ratio
 explicanda nisi per accidens, quatenus peccatum e exprimi ad declarandam
 malitiam inobedientia, v: g: an fuerit homicidium vel volds verum, nam
 inobedientia distinguitur, qd pro diversitate specifica virtutis pecc
 fertur, ut suppono ex ^{con}tra, quam refert Sanchez lib. Decal. cap. 11.
 num. 22. eo a. qd expicitur fuisse violatam verum condit fuisse
 inobedientiam contra hominem. videtur Valentia da dda disp. 79. 3.
 in fine. inobedientia a. religioni semper hnt malitiam generalem contra
 religionem, cum sit contra votum obediendi Praelatis

Contra hac p. e. sexta obiectio: qd hnt per se loquendo
 illa oia malitia ingratitude, inobedientia, irreligiositas, e alia si-
 miles reguntur in oia peccato mortali, oia e. it contra gratitudinem,
 contra obediendam, contra religionem, in quo contra charitatem Dei, e contra
 multas alias virtutes, per accidens in p. aliqua ex his malitijs n reguntur
 in aliq. o peccato, qd nimirum pp. inadvertentiam n hnt attendit ad motum
 talis virtutis quando peccat. Et ille circumstantia n sit gnerales, e per conse-
 quens vel dicendum e eas n d. g. malitiam, vel debere. explicari in confessione
 quando reguntur, n e. intelliguntur cum poit ali quando dece.

Hanc difficultatem solvit P. Salas de alioo propositum
 tomo 2. tract. 13. disp. 15. num. 27. subiect contra poenam infinitam
 respondentem di peccato mortali eo qd sit contra Deum, vbi dupliciter dicit.
 pmo aliquas ee circumstantias qua quamvis n cognoscantur dant boni-
 tatem vel valorem, quas e dignitas operantis qd procedit a graa habi-
 tuali, cuiusmodi a. ee has circumstantias que numerantur, que p. in-
 trinseca accipiuntur afficiunt confert ad malitiam licet inavincibiliter igno-
 rantur. hec in responso n p. placere, qd confundit valorem cum bonitate
 actus, ad valorem e. confertur p. circumstantia pona operantis etiam igno-
 rata sed bonitatem vero vel malitiam nullo modo. e quidem si remota amittat
 p. dari virtutem ingratitude sine notitia beneficiorum, n poteris redde-
 rationem quare n poit dari peccatum sacrilegy quamvis ignoretur ee poenam
 raram cum qui peccabit, n e. magis regnat onem quam aliud.

Deo, qd est dno legislatorem in poenis impoendis attendere ad
 ea qua per se e coiter non tingunt, in circo Deum p. nore oia peccata
 mortalia

aliqua peccata illi virtuti opponuntur. sic differunt quae sua iustitiam com-
munitatem detractio, furtum, & rapina. sic etiam religio non differunt quae
blasphemia, vel negatio orationis debita etc. eodem modo differunt irreuerentia qua
fit per violationem legis, & quae fit per contumeliam indecentem rei sacrae.

28.

DISPUTATIO II

De Malitia extrinseca quam unus actus participat ab alio.

Antequam dicamus de malitia intrinseca quam actus malus habet a seipso dice-
mus de malitia extrinseca quae uni actui communicatur ab alio quod dicitur
coactum quia contrarium est eadem ratio, si poterimus non explicare obiter bonitatem
moralem quae eodem modo potest communicari actui imperato ab actu imperante.

SECTIO I.

Quomodo actus imperatus recipiat bonitatem vel malitiam ab imperante.

Sermo est de actu imperato interno de quo est difficilior difficultas quam
suggestionem & ex hoc est verissima sententia Theologorum actum per se ex-
ternum imperatum a voluntate non addere bonitatem vel malitiam, nec meri-
tum aut demeritum, supra bonitatem & meritum, vel supra malitiam & de-
meritum actus interni; nam qui efficaciter vult dare, thesaurum est quando
magis manum in crumenam non valet pecuniam perinde est per se loquendo
ad attinet ad bonitatem & meritum ac si eam detinet, & contra qui prohi-
bit sagittam in alium est ex errore illum non occidit perinde est in ordine ad culpam
ac si verum occidit. dixi per se loquendo, quia contingit per accidens per
sententiam ut eadem generandi dicitur in actu interno, vel maioris intensio-
nis per quam vel per maiorem difficultatem, quae tunc sentitur, ut magis
meritorius actus interni. coactus tamen per se per se ipsam positionem vel ablati-
onem actus externi non augetur nec minuitur bonitas vel malitia. quam-
vis ergo actus extrinsecus sit bonus vel malus & peccatum, non tamen habet
sanc bonitatem vel malitiam, sed denominatur bonus vel malus ab eadem
interio bonitate vel malitia qua inmediate est in actu interno. res est
de se supposito actu interno est voluntate suo efficaci actus externus neces-
sario procedit sine novo exercitio libertatis. eodem est modo dicitur per se
externos est multo magis quam bruti & sicut ex eo quod equus moveatur,
quando